

Människan bakom uniformen – ambassadörerna

”Man känner att man är del av något större”

*En kriminologisk analys av hur deltagare påverkats
av personalens förebyggande arbete*

av Rickard Silva

MBU
MÄNNISKAN BAKOM UNIFORMEN

Förord

MBU – människan bakom uniformen startade i Östra Göteborg 2009 som ett projekt men blev snart en egen verksamhet. Vi kände snabbt att detta var ett bra och unikt sätt att arbeta på. ”Vi” är ett viktigt ord när det gäller den här verksamheten eftersom MBU bygger på ungdomsinflytande och samarbete.

Initiativet kom från en grupp ungdomar i stadsdelen efter stenkastning och påhopp av unga mot uniformsbärare i Göteborgs förorter. Idag består styrgruppen och det operativa arbetet av representanter från Östra Göteborgs stadsdelsförvaltning, Social resursförvaltning, räddningstjänsten, polis, ambulanssjukvården och Securitas Sverige AB. MBU finns nu i stora delar av Göteborg men även i andra delar av Sverige.

Vi har under hösten ingått i ett lyckat samarbete med kriminologen Rickard Silva. Detta för att äntligen få någon som utifrån och med andra perspektiv analyserar verksamheten. Resultatet av samarbetet är denna forskningsrapport som fokuserar på vad vi gör rätt men även på vad vi behöver utveckla.

Hoppas ni som läser, precis som jag, finner resultaten spännande och att ni kan använda det i ert fortsatta ungdomsarbete.

*Lena Svärd
Områdeschef Kultur och Fritid
Östra Göteborg*

Innehåll

1. Inledning	4
Människan bakom uniformen	4
Studiens bakgrund och syfte	5
Disposition	6
2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning	7
Socialt stöd	7
Sociala band	8
Tillit och systemförtroende.....	8
Sammanfattning av teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning	9
3. Rapportens metod	10
Intervjuer och deltagande observation	10
Etiska överväganden	10
Respondenterna – de som intervjuats	11
4. Ambassadörsföreningens framväxt och samarbeten	12
Framväxt och utbredning.....	12
Ambassadörernas samarbeten	12
Ambassadörernas roll i MBU-utbildningen	13
Samarbete med räddningstjänsten.....	14
Samarbete med polisen.....	15
Ambassadörernas roll i utbildningen i kommunikativt förhållningssätt	15
Samarbete med ambulanssjukvården	16
Samarbete med Securitas	17
Ambassadörernas arbete inom kultur och fritid	17
Ambassadörernas roll i MBU-personalens utbildningsdagar.....	18
Ambassadörernas delaktighet i föreläsningar om MBU	19
Sammanfattning av ambassadörernas arbete.....	19
5. Tematisk analys	21
Socialt stöd	21
Sociala band	25
Tillit och systemförtroende.....	27
6. Nuvarande ambassadörers och före detta ambassadörers övriga reflektioner	32
Om hur MBU påverkat mål i livet	32
Att känna stolthet	34
Lokalsamhällets syn på MBU	36
7. Anledningar till att lämna ambassadörsföreningen	40
Före detta ambassadörers skäl till avhopp.....	40
Nuvarande ambassadörers tankar om sin framtid i MBU.....	41
8. Avslutande diskussion	43
Sammanfattning	43
Rekommendationer	47
9. Referenser	50
10. Bilagor	53

---

1. INLEDNING

■ Människan bakom uniformen

Människan bakom uniformen (MBU) startade i Kortedala i Göteborg våren 2010. Detta som en följd av många oroligheter som utspelade sig under sensommaren och hösten år 2009 i Göteborg. Händelserna involverade ungdomar och de ägde rum i de dåvarande stadsdelarna Kortedala, Angered, Backa, Bergsjön, Biskopsgården, Hjällbo, Lundby och Tynnered (Björk 2013: 28). Ungdomar som då besökte fritidsgården Radar 72 i Kortedala förde tillsammans med kamrater och personal samtal om oroligheterna i förorterna och särskilt de i Östra Göteborg. Behovet av att få ett stopp på händelserna och nå en förändring ansågs nödvändig. Liknande känslor fanns hos uniformerad personal där man även ville motverka liknande händelser i framtiden. Med detta som bakgrund beslutade ansvariga att arbeta fram ett program baserat på dialogmöten, information och diverse praktiska övningar.

MBU startade i projektform men är nu en etablerad verksamhet i Östra Göteborg. Konceptet har även spridit sig till andra stadsdelar i Göteborg och till andra städer i Sverige (Bilaga 1). De ungdomar som går MBU-utbildningen i Göteborgs olika stadsdelar ges möjlighet att under tio veckor ta del av vardagen så som den ser sig för personal inom polisen, räddningstjänsten, Securitas, ambulanssjukvården och Västtrafiks biljettkontroll. Totalt sett består MBU-utbildningen av tio tillfällen med en träff varje vecka. För att få en insyn i arbetet i de olika organisationerna får deltagarna ta del av praktiska moment på de olika arbetsplatserna. Genom diverse övningar, som kräver samarbete och förmågan att värdera situationer, strävar man efter att skapa trygghet i gruppen. Övergripande fokus ligger på att personal och ungdomar ska ges chansen att mötas med ömsesidig respekt genom träffar vid planerade tillfällen. En viktig förutsättning är att ungdomar för stunden inte är aktiva i brottslighet och därför gör polisen en slagning i sitt register. Personalen lägger stort fokus på att rätt individer genomgår utbildningen. Samtidigt som aktörerna bakom MBU är mycket måna om att ungdomarna är motiverade är man samtidigt villig att satsa på personer som visat sig ha viss kriminalitet i bagaget. Samtliga ungdomar som går utbildningen tecknar ett kontrakt där det framgår vilka regler som behöver följas för att få gå utbildningen.

Efter att deltagare genomgått MBU-utbildningen får de möjlighet att fortsätta som ambassadörer i en ambassadörsförening. Föreningen fanns inte i MBU från verksamhetens start utan har stegvis utvecklats från en grupp deltagare som genomgått MBU-utbildningen till att bli en etablerad förening. Förslaget med en form av ambassadörsförening i MBU kom från deltagarna som gick den allra första upplagan av utbildningen. Som ambassadör fortsätter man att vara delaktig och har inflytande över verksamheten. Att värva nya ungdomar till MBU, föreläsa om verksamheten, vara hjälpledare under utbildningen och därefter även få chans att arbeta på uppdrag inom övrig fritidsverksamhet är exempel på de arbetsområden som man är aktiv inom (MBU 2013: 17). I likhet med det kontrakt som deltagarna tecknar innan MBU-utbildningen, sker en liknande kontraktskrivning när de går med i ambassadörsföreningen.

■ Studiens bakgrund och syfte

I denna studie ligger fokus på verksamhetens ambassadörsförening och specifikt det arbete som bedrivs i stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. I denna storstadsförort tampas involverad personal med flera aktuella och viktiga samhällsfrågor: Hur kan vi skapa bättre relationer mellan ungdomar och myndigheter? Hur kan vi i en förortsmiljö stödja ungdomar så att de utvecklar resurser för att kunna integreras i samhället på ett positivt sätt? Hur kan vi bidra till att generera känslor av hopp, stolthet och möjligheter hos tonåringar och unga vuxna? Frågor som dessa är aktuella och synnerligen relevanta för samtliga involverade i MBU.

Det bör framhåvas att verksamhetens målsättning har potential för att MBU ska verka som en långsiktigt fungerande insats för att främja delaktighet i samhället. Detta är därför värt närmare inspektion. Således är förhoppningen med denna studie att peka på den viktiga roll som MBU eventuellt kan ha när det gäller att främja en positiv social integration som kan ge brottsförebyggande och trygghetsskapande effekter.

Studien tar sin utgångspunkt i en verksamhet som tidigare inte granskats utöver den rapport som genomfördes under våren 2014 (Silva 2014). I denna låg fokus på verksamhetens förhållande mellan teori och praktik. Det innebar att personalen från de olika organisationerna och deras arbetssätt var grunden för rapporten. Genom intervjuer och observationer belystes likheter och olikheter i hur man inom de respektive organisationerna arbetade med förebyggande arbete riktat mot ungdomar. I denna rapport återfanns delar av MBU som inte riktigt belystes i sin helhet. Den mest centrala av dessa delar är verksamhetens ambassadörer. För att få en så pass tydlig och heltäckande bild som möjligt av MBU, beslutade verksamhetens ansvariga att en kartläggning av ambassadörerna var nödvändig. Detta för att granska hur personalens arbete inverkar på ungdomars önskan att, efter avslutad MBU-utbildning, fortsätta som ambassadörer. Ambassadörsföreningen har över tid kommit att växa eftersom fler deltagare genomgått MBU-utbildningen. Den funktion som ambassadörsföreningen fyller är värd närmare granskning och uppmärksamhet.

Denna rapport kommer att ha en beskrivande och analyserande form. Det huvudsakliga syftet är att undersöka vad ambassadörer inom MBU lyfter fram som påverkansfaktorer med fokus på vad som får dem att fortsätta som ambassadörer. Detta är av betydelse för personalen då det kan leda till ökade möjligheter att utveckla de delar av ambassadörsföreningen som i nuläget anses givande för ambassadörerna. Således är det av största vikt att undersöka vad som bidrar till att individer väljer att fortsätta som ambassadörer efter avslutad MBU-utbildning.

Bortsett från denna huvudsakliga frågeställning finns tre andra områden som jag ämnar belysa i rapportens analys. Det första handlar om att undersöka hur MBU-ambassadörer påverkats av personalens arbete med att försöka etablera en tillit till uniformspersonal bland deltagarna och försök att öka deras förtroende för organisationerna inom MBU. I min förra rapport om MBU (Silva 2014) framkom att personalen lägger stort fokus på dessa områden i MBU-utbildningen och därav finns relevans i att granska området i denna studie.

Det andra området är att klarlägga eventuella orsaker som ambassadörerna framhäver som påverkansfaktorer men som inte direkt härleds till MBU:s arbetssätt utan snarare den kontext som MBU verkar inom. Som framkommit i den första rapporten om MBU (Silva 2014) finns det kriminella individer i Östra Göteborg som mobiliserar mot MBU och inte vill se att nya deltagare genomgår utbildningen. Med detta som bakgrund är det av särskild vikt att undersöka huruvida detta kan tänkas inverka på individers vilja att ingå i ambassadörskapet. En eventuell påverkan utanför MBU är därmed av intresse.

Det tredje området berör verksamhetens förhoppning om att MBU ska bidra till att "...så ett frö hos flera ungdomar att själva söka sig till polisyrket, räddningstjänsten, eller någon annan samhällsstödjande funktion någon gång i framtiden" (MBU 2011:2). Med detta som bakgrund är det därför angeläget att granska huruvida tidigare deltagare inspirerats till detta. Alltså är aspekten

med MBU:s eventuella påverkan på yrkesval och rekrytering till uniformsyrken ett område som kommer att uppmärksammas. Detta område bör dock betraktas vara mer i bakgrunden än de övriga i studien eftersom en tidsmässig förskjutning bör tas i beaktande innan potentiella effekter tydligt kan urskiljas gällande yrkesval. Detta kan härledas till att målgruppen i MBU-utbildningen är ungdomar i åldern 15–20 år och att verksamheten startades relativt nyligen.

Huvudsakligen är det fyra teman som fokuseras på i denna rapport:

- Vilka faktorer bidrar till att individer väljer att vara ambassadörer?
- Hur har ambassadörers tillit till enskild uniformspersonal och övergripande förtroende för organisationerna påverkats av deltagandet i verksamheten?
- Hur påverkas ambassadörer av lokalsamhällets syn på MBU?
- Har MBU haft en påverkan på ambassadörers framtida yrkesval?

■ Disposition

Inledningsvis redogörs i kapitel två för de teoretiska perspektiv som ligger till grund för rapporten. I kapitel tre följer en genomgång av undersökningsmetoder, de etiska överväganden som gjorts och en presentation av de som intervjuats. I kapitel fyra presenteras det arbete som ambassadörerna är involverade i tillsammans med de olika organisationerna i MBU. Här presenteras även deras arbete inom Kultur och fritid samt deras övriga arbete inom MBU. I kapitel fem återfinns rapportens analys där de intervjuades reflektioner om hur det är att vara ambassadör belyses med hjälp av de teoretiska ramverken. I kapitel sex redogörs och analyseras andra betydelsefulla resultat som framkommit och som inte går att härleda till de specifika teorierna i kapitel fem. Det handlar om hur MBU påverkat mål i livet, hur de intervjuade känner stolthet i att vara del av verksamheten och om hur lokalsamhället och andra människor i deras omgivning ser på MBU. I kapitel sju fokuseras på hur före detta ambassadörer gått vidare i sina liv efter MBU och hur nuvarande ambassadörer ser på sin framtid relaterat till verksamheten. Slutligen sammanfattas rapportens resultat i kapitel åtta. Jag lämnar också några rekommendationer för det fortsatta arbetet med ambassadörsföreningen i MBU.

---

2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER OCH TIDIGARE FORSKNING

Jag vill understryka att målet med denna rapport är att den inte ska vara alltför ”teoritung”. Med detta sagt måste ändå vissa teoretiska och begreppsliga aspekter klarläggas då dessa är synnerligen betydelsefulla för vad empirin visat.

Innan jag går närmare in på de teoretiska utgångspunkterna vill jag dock klargöra att det huvudsakliga spår som följts bygger på social prevention. Närmare bestämt hur denna kan bidra till att i fallet med MBU och dess ambassadörsförening, öka ungdomars möjligheter till att integreras i samhället och få en positiv start på vuxenlivet (Sahlin 2000:101). Inom kriminologin skiljer man mellan social och situationell prevention. Situationell prevention handlar om att reducera kriminogena tillfällen för att således minska risken att brott sker (ibid:100). Detta sker med hjälp av belysning, staket, lås och förstärkt övervakning m.m. Social prevention berör i stället hur man vill minska benägenheten för brott genom att motverka den frustration och missanpassning som kan ligga till grund för det. I fokus ligger därför åtgärder som påverkar sociala förhållanden och ofta specifikt unga individers personliga utveckling som till exempel självkänsla, uppväxtvillkor, utbildning och möjligheter till arbete. Med detta klargörande om social prevention skall jag nu övergå till att redogöra för de mer specifika teoretiska utgångspunkterna i rapporten.

■ Socialt stöd

Teorin om socialt stöd betonar att det stöd eller upplevda stöd som individer får från sin omgivning, närsamhället och individer i personens sociala nätverk, bidrar till att möta de expressiva och instrumentella behov som människor har (Colvin et al 2002:24). Socialt stöd kan ges antingen instrumentellt eller expressivt. Båda formerna är viktiga för mottagaren även om stödet förmedlas på olika sätt. Expressivt socialt stöd berör hur individer kan ventilera och dela med sig av sina känslor och få bekräftelse på sin värdighet och således få en ökad självuppskattning. Instrumentellt socialt stöd handlar om hur personer får stöd i form av råd, vägledning och skapar sig kontakter som ökar möjligheten till att socialt avancera i legitima delar av samhället. Det instrumentella stödet kan även ta sitt uttryck i olika former av materiell och finansiell assistans (ibid:24). Dessa former av socialt stöd ges i miljöer där sociala relationer bildas och särskilt i omgivning där myndigheter är involverade. Givaren kan således vara både enstaka individer eller större sociala organisationer. Stödet reducerar frustration, desperation och uppgivenhet hos individen genom att stödet erbjuder resurser som tillåter individer att hantera motgångar på icke kriminella vägar.

Människor kan uppleva att de får socialt stöd från både legitima och illegitima källor. Att få stöd från legitima källor vars normer och värdesystem överensstämmer med det övergripande samhället, är positivt för individen (Colvin et al 2002:25). Att uppleva stöd från illegitima källor är destruktivt för människor eftersom detta kan leda till involvering i kriminella aktiviteter. En viktig beståndsdel i det sociala stödet är att detta kan ges antingen tillfälligt eller kontinuerligt. Forskning betonar att kontinuerligt stöd från legitima källor ökar möjligheterna till att mottagaren utvecklar ett prosocialt förhållningssätt utan kriminella inslag samt starka sociala och moraliska band till sin omgivning. Utöver detta minskar det riskerna för mental ohälsa hos individen (ibid:27). En av de viktigaste delarna i socialt stöd är dess förmåga att skapa starka sociala band eftersom bestående relationer kan formas genom givande och mottagande av stöd. Med detta som bakgrund förefaller det naturligt att nedan redogöra för styrkan i de sociala banden.

■ Sociala band

Teorin om sociala band härrör från kategorin social kontrollteori vars övergripande fokus ligger på kopplingen mellan individ och samhälle. Detta gör teorin särskilt brukbar för analysen i denna rapport eftersom MBU handlar om möten mellan viktiga institutioner på systemnivå och ungdomar på individnivå. Kontrollteorier fokuserar till stor del på hur normupplösningar i samhället kan påverka varför människor begår brott, ägnar sig åt andra avvikande handlingar och förlorar eller inte förmår att etablera kontakt till viktiga institutioner.

De sociala banden är grundläggande för att människor ska stödja och följa samhällets övergripande och sedvanliga normer. Travis Hirschis teori om sociala band (1969:16, Paternoster och Bachman 2001:83, Ring 2007:102) är en av de mest inflytelserika gällande ungdomars brottsbenägenhet. Utgångspunkten är inte vad som får personer att begå brott, utan vilka komponenter som är avgörande för att individer ska förmås ta avstånd från diverse avvikande beteenden och därmed avstå från att begå brott. Således är det olika skyddsfaktorer mot brott som fokuseras på. Dessa är anknytning, åtaganden, delaktighet och övertygelse. Anknytning avser människors relationer till exempelvis föräldrar, kompisar och skola. Åtaganden berör att individer frivilligt investerar tid i aktiviteter som utvecklar och gynnar dem i deras liv. Det kan handla om utbildning, arbete eller att på annat vis ha skapat sig ett rykte om att besitta goda egenskaper. Delaktighet avser att personers medverkan och engagemang i konventionella aktiviteter bidrar till ett liv som präglas av meningsfullhet och därmed frånvaro av avvikande och destruktiva handlingar. Övertygelse handlar om människors uppfattningar om att det är moraliskt viktigt att följa samhällets regler; att uppträda konformt med sin omgivning. För personer som delar de övergripande moraliska värderingar som råder i samhället, finns en positiv inställning till lagar och viktiga institutioner. Därmed tar man avstånd från brottsliga handlingar eftersom dessa står i kontrast till samhällets värdesystem. Det bör betonas att ju större investeringar individer gör i de sociala bandens fyra element; anknytning, åtaganden, delaktighet och övertygelse, desto mer sannolikt är det att man godtar samhällets normer och når framgång på legitima sätt. Sammantaget är således människors olika relationer, åtaganden, värderingar, normer och övertygelser det som påverkar individen till att inte begå brott (Hirschi 1969:27, Paternoster och Bachman 2001: 83, Ring 2007: 102). Alltså är de band som binder samman människan och samhället avgörande för att detta ska efterlevas. Svaga sociala band ökar risken för att människor bryter mot samhällets normer eftersom de då inte påverkas av andras reaktioner på deras agerande (Ring 2007:102). Enligt teorin förebygger starka sociala band olika former av antisocialt beteende hos individer.

■ Tillit och systemförtroende

I min förra rapport om MBU (Silva 2014) framkom att personalen arbetade mycket med att försöka etablera en tillit till uniformspersonalen bland ungdomarna, samt att försöka öka ungdomarnas förtroende för de olika organisationerna inom MBU. Med anledning av det stora fokus som dessa områden har från uniformspersonalens håll, inkluderas begreppen tillit och systemförtroende även i denna rapport. Detta för att kunna granska hur dessa områden påverkar MBU-ambassadörernas syn på personalen och de olika organisationerna.

Förtroende och tillit är användbara och viktiga begrepp att analysera i samband med möten mellan systemnivå och individnivå (Fransson 2006:22) såsom i MBU. Förtroendet är grundläggande för att individer ska agera i enlighet med vad ett system och en myndighetsprofession har att erbjuda i olika situationer. Förtroendet är i sin tur beroende av att individen har en positivt laddad relation till det etablerade systemet i fråga. En avsaknad av detta riskerar att minska graden av förtroende mellan individ och myndighet. Alltså den rollförväntan människor har på exempelvis en samhällsaktör såsom polisen, räddningstjänsten eller ambulanssjukvården.

Likt förtroende så syftar tillit på mekanismer som reglerar förväntningar på andras beteende. Dock är tillit mer mikroinriktat jämfört med förtroende (Björk 2012:117). Tilliten är central när individer är osäkra på en annan parts agerande. Motsatsen är misstro, vilket betecknar att män-

niskor inte litar på varandra. Personer som känner tillit till någon tror på att människor som de kommer i kontakt med vill dem väl (Heber 2008:11). Tillit handlar därmed om hur sannolikt det är att det sedvanliga mönstret ska återupprepas (Fransson 2006:22). Den komplexitet som är kopplad till begreppet handlar om att det alltid finns en risk att tillit kan svikas och då riskerar långvariga skador att uppstå (Luhmann 2005:43). Detta är även en källa till framtida misstro.

Både begreppet tillit och förtroende har gemensamt att de är korrelerade till legitimitetsbegreppet, vilket avser att organisationers legitimitet är hög då allmänheten har förtroende för organisationen eller systemet som det handlar om (Luhmann 2005:21). Tyler (2006:76–77) poängterar att människor tenderar att göra övergripande bedömningar om legitimiteten hos auktoriteter utifrån enskilda händelser. En sådan syn på legitimitet kan i sin tur influera huruvida individer agerar i enlighet med rådande lagar i rättsystemet samt huruvida de har förtroende för myndighetsprofessioner

■ Sammanfattning av teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning

Tillsammans utgör de teoretiska ramverken grunden för analysen där jag närmare beskriver och illustrerar ambassadörernas upplevelser kring deras deltagande i verksamheten. Det sociala stödet inkluderas för att belysa de intervjuades erfarenheter av olika former av stöd som de fått av personalen. Teorin om de sociala banden ingår i analysen för att försöka ge klarhet i de delar i MBU som genererar ömsesidiga relationer mellan de involverade parterna. Detta kan även härledas till verksamhetens strävan efter att skapa bättre relationer mellan ungdomar och uniformsyrken samt minska kriminaliteten bland ungdomar. Slutligen inkluderas tillit och systemförtroende med hänvisning till vad som framkom i min förra rapport om MBU (Silva 2014). Nämligen att personalen arbetar mycket med att försöka etablera en tillit till uniformspersonalen bland ungdomarna samt att försöka öka ungdomarnas förtroende för de olika organisationerna inom MBU. Genom att inkludera begreppen i denna analys så möjliggörs att granska hur deltagarna påverkats av personalens arbete.

---

3. RAPPORTENS METOD

■ Intervjuer och deltagande observation

Denna studie av Människan bakom uniformens ambassadörsförening i Östra Göteborg har genomförts under perioden september 2014 till december 2014. Med hjälp av gruppleadare i MBU etablerades kontakt med de personer som ingår i studien. Både nuvarande och före detta MBU-ambassadörer har intervjuats. Tanken var att genom i första hand intervjuer undersöka de frågor som berör MBU-ambassadörerna. Det urval som skett för studien har haft som mål att personerna ska ha uppfyllt kriterier som gjort deras medverkan särskilt lämplig (Bryman 2002:392). Bortsett från myndig ålder och att nå ut till båda könen har det från början varit önskvärt att få kontakt med personer som valt att fortsätta som ambassadörer inom MBU, samt de som valt att inte längre vara del av ambassadörsföreningen. Urvalet har således inte varit slumpmässigt. Åtta personer har intervjuats och samtliga intervjuer har följt vad som betecknas som den semistrukturerade intervjutypen (Aspers 2011:143–144). Således har jag på förhand haft förutbestämda frågor som ställts till respondenterna. En klar fördel är att detta har medfört att jag kunnat följa upp med spontana frågor kring sådant som uppkommit under intervjuerna. I arbetet med denna rapport har detta varit till stor fördel eftersom teman, som varit svåra att förutse, har uppdagats under vissa av intervjuerna. Tack vare den antagna metoden har detta kunnat kontrolleras närmare och således har riskerna för missförstånd reducerats (Flyvbjerg 2001:40-42, Alvesson och Sköldberg 2008:63–65). Det har även medfört att områden som ej går att härleda till teorin, men som ambassadörerna ger uttryck för att vara betydelsefulla, har uppdagats i intervjuerna.

Samtliga intervjuer har spelats in med diktafon. Intervjuerna varierar tidsmässigt mellan 30 och 60 minuter och utgör tillsammans med deltagande observationer och olika möten rapportens materialunderlag. Observationsmaterialet uppgår till totalt 45 timmar och observationer har ägt rum på ambassadörmöten, på utbildningen Kommunikativt förhållningssätt, utbildningsdagarna för MBU-personalen och på föreläsningar som ambassadörerna hållit i. Utöver detta har även relevanta dokument beaktats och dessa består huvudsakligen av mötesprotokoll. Andra inslag av dokument och informationsblad som berör MBU och de olika organisationerna har likväl uppmärksamats.

■ Etiska överväganden

Som ansvarig för denna rapport har jag vidtagit forskningsetiska överväganden som berör hur deltagarna i studien inte ska skadas av dess resultat eller publicering. Således har det varit grundläggande att värna om deltagarnas integritet (Vetenskapsrådet 2002). I ett led att införskaffa det samtycke och informationskrav som utmärker god forskning har jag informerat deltagande parter om syftet med rapporten (Bryman 2008:135).

Respondenterna har givits anonymitet och jag har således inte publicerat namn, personuppgifter eller annat som kan avslöja deras identiteter. Detta eftersom fokus inte ligger på att belysa specifika individers syn på och erfarenheter av att vara ambassadör utan snarare illustrera gemensamma nämnare som framkommit hos de intervjuade. Utöver att i absolut första hand värna om deltagarnas integritet, är det även värt att understryka att anonymitet kan öka möjligheterna att få personer att ställa upp på intervjuer av denna art.

Respondenterna har informerats om de konfidentiella hänsynstaganden som vidtagits i arbetet

med denna rapport. Gällande de ljudinspelningar som gjorts i samband med intervjuerna har de delgivits relevanta konfidentiella löften gällande att det inspelade ljudmaterialet endast är tillgängligt för mig i min roll som ansvarig för denna rapport (Fangen 2005:211).

För att försvåra identifiering har jag genomgående använt benämningen fältanteckningar på samtliga citat vare sig det rör sig om intervjuer eller observationer. En viss språklig korrigering har även gjorts.

■ Respondenterna – de som intervjuats

Intervjuer genomfördes med sammanlagt åtta personer i åldern 18-22 år och bland dessa återfinns både killar och tjejer. Alla personer som intervjuats har på ett eller annat sätt fortfarande en relation till MBU, även om det i några fall bara rör sig om att titta in och säga hej när de besöker fritidsgårdar i Östra Göteborg. De individer som ej är medverkande i ambassadörsföreningen för stunden har inkluderats i studien för att se huruvida de bidrar med ett annat perspektiv i hur ambassadörernas arbete uppfattas. Ett annat syfte med att intervju före detta ambassadörer är att pröva huruvida de anser att deltagande i MBU:s ambassadörsförening inneburit bestående positiva skillnader för dem. Därtill är det av särskilt intresse att försöka finna svar på varför de valt att lämna föreningen. Valet att intervju både aktiva och före detta ambassadörer ter sig logiskt för att få en så bred bild som möjligt av ambassadörskapet.

---

4. AMBASSADÖRSFÖRENINGENS FRAMVÄXT OCH SAMARBETEN

■ Framväxt och utbredning

När MBU startade i projektform i Östra Göteborg år 2010 var det huvudsakliga målet att motverka de typer av oroligheter som då ägde rum i Göteborgs förorter. Ungdomar och uniformsbärare fick en gemensam plattform där möjlighet och tid fanns för att mötas och få ökad förståelse för varandra. Vid tillfället för den första omgången av MBU hade verksamhetens ambassadörsförening ännu inte skapats. Som framgår av verksamhetsbeskrivningen har fokus ända sedan starten av MBU, legat på ungdomsdelaktighet och inflytande (MBU 2013:3). Ambassadörsföreningen är ett konkret exempel på just detta då den påvisar hur man inom verksamheten kontinuerligt strävar efter att arbeta med ungdomsdelaktighet och inflytande. Förslaget att starta föreningen kom nämligen från dem som gick i den första MBU-gruppen i Östra Göteborg våren år 2010. De ville inte upphöra med att vara del av MBU, varvid idén om ett ambassadörskap skapades för de som genomgått MBU-utbildningen. Deltagarna såg det som viktigt och naturligt att fortsätta vara en del av verksamheten och att sprida dess budskap. När deltagare genomgått den tio veckor långa MBU-utbildningen ges de därmed möjlighet att fortsätta inom MBU som ambassadörer. Ambassadörsföreningen är exempel på hur sociala preventionsprogram och dess syften efterhand kan komma att utvidgas beroende på hur kontexten som verksamheten finns inom ter sig (Sahlin 2008:116). Det jag här åsyftar är hur verksamheten har expanderats från att enbart ha fokuserat på att kunna förstå och motverka liknande oroligheter som inträffade år 2009, till att etablera en permanent förening där ungdomar som genomgått utbildningen kan fortsätta att vara delaktiga och påverka dess utformning.

För varje MBU-omgång som genomförs blir ambassadörerna fler eftersom de flesta deltagarna som genomgår utbildningen ser det som naturligt att fortsätta som ambassadörer, snarare än att ta farväl av verksamheten. I och med att MBU har spridit sig från Östra Göteborg till andra stadsdelar i Göteborg och andra städer i Sverige (Bilaga 1), har antalet ambassadörer ökat markant de senaste åren. Detta har medfört att personalen inom verksamheten strävar efter att försäkra sig om att ambassadörer, oavsett på vilken ort de genomgått utbildningen, ska ha samma möjligheter att påverka utformningen av MBU. I takt med att ambassadörsföreningen expanderats har även dess arbetsområden vidgats. Flera inslag är dock bestående sedan föreningen bildades. Jag ska i nästkommande del av rapporten belysa de olika arbetsområden som ambassadörerna är involverade i.

■ Ambassadörernas samarbeten

Det kan konstateras att budskapet som MBU vill förmedla har kommit att expanderas sedan verksamheten startades år 2010. Från att ha fokuserat på att skapa ökad förståelse mellan två åtskilda grupper, fokuseras nu också på att efter avslutad MBU-utbildning ge fortsatt stöd och utrymme till deltagare att utveckla förmågor och även ge arbetslivserfarenhet. På detta sätt arbetar man inom verksamheten med att genom ambassadörsföreningen öka deltagarnas delaktighet i samhället. Detta tar sitt uttryck på flera olika sätt. Aktiviteterna har genom åren varit otaliga. Därför kommer ett urval av de mest centrala delarna att redogöras för i detta avsnitt.

■ Ambassadörernas roll i MBU-utbildningen

Innan en ny omgång av MBU-utbildningen startar hålls en informationsträff som alla intresserade ungdomar är välkomna på. Tanken med ambassadörskapet har från början varit att de i föreningen ska fungera som vägledare för de nya som ska genomgå tio veckors utbildningen. Detta innebär att det är ambassadörer och inte personal som håller i den informationsträff som är öppen för samtliga av de ungdomar som är intresserade att söka till utbildningen. Vid tillfället närvarar representanter från de drivande verksamheterna. Gruppledaren närvarar alltid vid informationsträffen men dennes roll är mer i skymundan. På informationsträffen presenterar ambassadörerna verksamhetens utbildning och de delar även med sig av sina egna erfarenheter av de moment som där ingår. Utöver detta berättar de även om vad MBU har inneburit för dem. Ambassadörerna förklarar vidare att det efter utbildningen är möjligt att fortsätta som ambassadör i MBU. För att ge en inblick i vad ambassadörskapet innebär presenteras även flera av föreningens olika arbetsområden. Efter att ambassadörerna hållit i presentationen finns gruppledaren till hands för att svara på eventuella frågor från de som närvarat. Verksamhetens ansvariga anser att informationsträffen är ett mycket viktigt tillfälle då det är under denna kväll som nya deltagare får en inblick i hur MBU fungerar. Bilden som man strävar efter att förmedla är att MBU är en verksamhet som är till för unga, samtidigt som den även formas av unga personer och tillika så kallade ”MBU: are”. De ansvariga för verksamheten tror starkt på att nya ungdomar har lättare att ta till sig av budskapet om de som informerar om MBU själva är unga personer.

Vid samtliga av MBU-utbildningens tio tillfällen närvarar alltid ett par ambassadörer. Det är efterfrågat att få delta och av denna anledning får de som är intresserade anmäla sitt intresse till gruppledaren. Det är därefter dennes uppgift att välja ut vilka som får delta vid vilka specifika tillfällen. Enligt regel är det enbart två stycken per tillfälle eftersom personalen är mån om att de nya deltagarna är de som ska vara i fokus och ges möjlighet att ta del av verksamheten. För ambassadörerna är tillfällena en chans att, precis som då de själva gick MBU-utbildningen, återigen få bekanta sig med de olika uniformsyrkena och personalen. En följd av att vara med i ambassadörföreningen är således fortsatt möjlighet till interaktion med personalen från de olika organisationerna i MBU. Eftersom ambassadörerna redan har genomgått utbildningen så är de bekanta med upplägget och kan således instruera de nya deltagarna i vad som finns på schemat. Som framgått av min tidigare rapport om MBU (Silva 2014) är det till stor nytta för gruppledaren och övrig personal att det finns ambassadörer med vid de olika tillfällena. Rollen för de ambassadörer som närvarar är att hjälpa personalen i de övningar och moment som finns på schemat. Då ambassadörerna av naturliga skäl oftast bara är något eller några år äldre än deltagarna bidrar de, enligt personalen, med sin blotta närvaro till att underlätta för dem att nå ut med sitt budskap till gruppen (ibid:24). En ambassadör ger sin syn på saken:

1. ”Man hamnar ju så tätt inpå ungdomarna och får en relation. Jag är ju själv ung så man hamnar inte så långt ifrån dom som kanske gruppledaren när det gäller vissa saker. Jag är en sån person som kan skämta med ungdomarna och få dom att skratta även om jag vet var gränsen går och när man ska vara tyst och så. Gruppledaren är kanske lite mer som den äldre ledaren medan jag som assistent kan skämta på ett annat sätt”.

Det första av de tio MBU-tillfällena är det ”mingel” (Bilaga 2) som äger rum i början av utbildningen. Under denna kväll närvarar flera ambassadörer. Minglet kännetecknas även av att två av ambassadörerna agerar ledare och ansvarar för att kvällen löper enligt schemat. Genom flera olika presentationsövningar och samarbetsövningar är tanken att de nya deltagarna och den uniformerade personalen ska lära känna varandra. Utöver dessa båda grupper närvarar alltså ambassadörer i form av de två som leder kvällen, samt flera andra som deltar i övningarna med den resterande gruppen.

Eftersom MBU startade i Östra Göteborg så är det där som den största erfarenheten finns gällande allt som är relaterat till MBU-utbildningen. Detta har medfört att ambassadörer som gått MBU-utbildningen i Östra Göteborg, på uppdrag av andra stadsdelar i Göteborg, fått ansvara för det mingel som där hålls i början av utbildningen. Detta har varit särskilt nyttigt i samband

med att MBU startat för första gången i en ny stadsdel. När ambassadörer från Östra Göteborg hållit i mingel i en annan stadsdel är det densamma som arvoderar dem för detta.

■ Samarbete med räddningstjänsten

Ambassadörerna i MBU har sedan etableringen av föreningen haft ett tätt samarbete med räddningstjänsten. På så sätt har organisationen vid många tillfällen haft nytta av sin medverkan i MBU och framför allt i samarbetet med ambassadörsföreningen.

I projektet ”VI+NI=OSS” ingick räddningstjänsten, MBU-ambassadörer och stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. Projektet var ett led i räddningstjänstens strävan efter att öka sin närvaro i områden där man varit utsatta för provokationer och skadegörelse. Genom att personal från räddningstjänsten tillsammans med ambassadörer besökte skolklasser i området, var syftet att påvisa att de alla hör ihop. Elever gavs tillfälle att dela med sig av hur det är att vara ung och bo i en förort, medan brandmännen talade utifrån sitt perspektiv. Med fokus på att föra en dialog var målet att sakteligen sudda ut fördomar. Representanter från räddningstjänsten hade tillsammans med ambassadörer förmånen att i projektet spendera en heldag med varje skolklass som de mötte. Ett par timmar ägnades till att resonera kring relationen mellan räddningstjänsten och eleverna samt vilka värdegrunder som styr. Som framgår från räddningstjänsten fanns det för dem en stor vinning i att ingå i detta projekt tillsammans med MBU-ambassadörer. De sistnämnda var något äldre än eleverna som de mötte och kunde därmed fungera som unga förebilder från MBU och från orten. Möten med skolklasser på deras egen ”hemmaplan” öppnade även upp för värdefulla svar på frågor om hur elever uppfattar brandmän (RSG 2012). Information som denna skapar en viktig grund för fortsatt förebyggande arbete mot sociala risker och anlagd brand. En förhoppning är att projektet åter skall kunna implementeras i framtiden. I områden som präglas av utanförskap är det särskilt viktigt att arbeta med att minska distansen mellan myndigheter och medborgare och tillika öka medborgarnas förtroende för dem. MBU-ambassadörerna har i och med sin lokala förankring en naturlig bas för att etablera kontakt till andra unga på orten. Brandmännen å andra sidan besitter andra resurser och kompetenser men kan i och med sina yrkesroller som myndighetsutövare, ha svårare för att etablera kontakt. Genom samarbetet med ambassadörsföreningen kan räddningstjänsten få ökat förtroende och således ges ökad legitimitet (Sahlin 2000:29, Fransson 2006:21) bland, i detta fall, skolelever. Förmågan att nå fram och kunna påverka de ungdomar som man möter ökar därmed om arbetet sker i samverkan med ambassadörer.

Ett annat sammanhang då ambassadörer och räddningstjänsten samarbetar är då organisationen har utbildningsdagar med olika praktiska moment. I samband med dessa behöver man assistans för att kunna utföra vissa praktiska moment. MBU:s ambassadörsförening har ett samarbete med organisationen vilket innebär att ambassadörer genomför övningar tillsammans med personal. Ambassadörerna agerar till exempel markörer i olika övningar.

På en trygghetsmessa i Hjällboskolan den 4 november 2014 medverkade ambassadörer från MBU tillsammans med personal från räddningstjänsten. Tillsammans informerade de om MBU och presenterade verksamhetens olika delar. Trygghetsmässan anordnades av Angeredes stadsdelsförvaltning i samarbete med bland andra räddningstjänsten, polisen och Bostads AB Poseidon. Det övergripande syftet med mässan var att ge boende möjlighet att träffas och prata om olika trygghetsrelaterade frågor i bostadsområdet. På plats fanns representanter från bland annat, stadsdelsförvaltningen, polisen och räddningstjänsten och målet var att tillsammans med medborgarna försöka komma fram till positiva och kreativa lösningar på problem som berörde alla parter.

■ Samarbete med polisen

Likt samarbetet med räddningstjänsten har ambassadörsföreningen ett kontinuerligt sådant med polisen. I samband med att polisrytteriet sammankallats till träning har ambassadörer deltagit och agerat markörer och således assisterat polisryttare och deras hästar vid träning. Tillfället ger ytterligare möjlighet för ambassadörerna att få lära sig mer om organisationen som de kommit närmare sedan de genomgick MBU-utbildningen.

Utöver detta ger det även chans till fortsatt interaktion med poliser och således kan de båda grupperna komma närmare varandra. För de ambassadörer och poliser som möts för första gången bidrar tillfället till att etablera kontakt med en helt ”ny” ungdom, alternativt myndighetsutövare. Som kommer att belysas senare i denna rapport (i avsnittet om sociala band i kapitel fem) kan dessa sociala band vara ovärderliga i många olika situationer. Polisen är även involverad i utbildningen Kommunikativt förhållningssätt, vilken kommer att redogöras för nedan.

■ Ambassadörernas roll i utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt

Det kanske viktigaste tillfället, ur räddningstjänstens perspektiv, där ambassadörerna medverkar är på utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt där konflikthantering är i fokus. All operativ personal hos räddningstjänsten går utbildningen och syftet är att ge dem verktyg för att kunna hantera situationer som de kan hamna i ute på fältet. Fokus ligger på att träna personalen i att förbereda sig och förhålla sig till olyckor och situationer med social oro. Det hela syftar till att förse dem med verktyg för att vara förberedda och kunna agera tryggt (RSG 2014a). För personalen ger utbildningsdagarna möjlighet att fånga tips och idéer men även chans till bekräftelse på huruvida deras agerande vid oroliga situationer anses gångbart eller ej. Organisationen betonar att samarbetet med MBU är gynnsamt för den egna personalen; ”Historiken de senaste åren där RSG har hämtat kraft i relationen till medborgaren som i MBU (Människan bakom uniformen) är viktig att förstå när vi utifrån gemensamma värderingar ska lösa vårt uppdrag”. Detta framgår i verksamhetens dokument om utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt (RSG 2014c). På utbildningen deltar MBU-ambassadörer för att bidra med ungdomars perspektiv på hur möten på fältet uppfattas.

Utbildningsdagarna bestod av en teoretisk del på förmiddagen och en praktisk på eftermiddagen. MBU-ambassadörer deltog i samtliga moment. Vid den teoretiska delen bjöds de in till att komma med synpunkter på personalens agerande ute på fältet.

2. Diskussionen glider in på oroligheterna i Göteborgs stadsdelar år 2009. Brandmännen redogör för hur de upplevde att åka på larm till områden där de tidigare känt av en hotfull stämning. Efter en stunds fokus på 2009 går diskussionen vidare till hur man idag känner för att åka på larm till samma områden och vilka strategier som man antar. ”Vi är ju så himla fokuserade på att sköta vårt praktiska arbete så det är lätt att snöa in sig på det och då kan man kanske låta lite otrevlig gentemot människor på plats. Speciellt om det är många som är så nära inpå”, förklarar en brandman. En ambassadör ger sin syn på saken: ”Det är klart att om det är hotfullt så är det inte lätt att vara trevlig. Men jag tror många ungdomar bara är nyfikna och vill hjälpa till”. En brandman berättar vidare om hur svårt det kan vara för personalen eftersom det dels kan röra sig om att släcka en brand samt rädda liv, samtidigt som de vill säkra platsen så att fler personer inte hamnar i fara. Efter en stunds samtal utmynnar det hela i en lösning som tycks uppfylla båda parternas behov: ”För oss är det en jättehjälpen om det finns ungdomar som ni ambassadörer på plats. Ni har ju massa kunskap och dessutom ofta en lokal kännedom. Ni kan till exempel hjälpa oss med att informera dom på plats om vad som hänt eller hur viktigt det är att man låter oss jobba så att ingen skadas. Det sista vi vill är ju att fler hamnar i fara. Men precis som ni säger så vill självklart många veta vad som händer i deras kvarter”, menar en brandman. Sammanfattningsvis konstateras från båda håll att kommunikationen är grundläggande för att underlätta möten på fältet.

Vad som åsyftas är att ungdomarnas lokala förankring kan bidra till att understödja personalens arbete i områden som präglas av social oro. Ett stort antal MBU-ambassadörer bor i områden som drabbades av oroligheterna 2009 och som även idag är mer frekvent drabbade av oroligheter än många andra delar av Göteborg. Räddningstjänsten betonar att ambassadörerna ofta har en värdefull kännedom om atmosfären och att de med sin blotta närvaro kan skapa en tryggare stämning vid olika händelser.

Vid de praktiska övningarna på utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt så tränades personalen i sin kommunikativa förmåga i situationer där sociala risker kan förekomma. Även här deltog tjejer och killar från ambassadörsföreningen. Deras funktion gick ut på att agera enligt vissa roller. Scenarierna som utspelades handlade om situationer där ungdomar använde eld på riskfyllt sätt och där operativ personal genom kommunikation skulle lugna ner en hätsk stämning. Räddningstjänsten anser att ambassadörernas medverkan är viktig eftersom de utgör den målgrupp (ungdomar) som man ofta möter ute på fältet och särskilt i sammanhang där social oro existerar. Således anses övningarna bli mer verklighetstroga.

Eftersom utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt är ett krav att genomgå för operativ personal, så är dagarna ett tillfälle för ambassadörer att åter träffa bekant personal sedan MBU-utbildningen. Framför allt ger det även möjlighet att lära känna nya personer inom organisationen:

3. "Det är ju en heldag som man får umgås och arbeta med dom. Man äter lunch tillsammans och sedan när brandmännen ska öva får vi vara med som försökskaniner. Agera på olika sätt när dom ska ut på larm. Det var jätteroligt. Det är ändå kul att kunna busa med dom. Det kan man ju inte göra när dom är ute på larm. Typ hoppa in i brandbilen [skratt]. Men det är allvar också. Dom berättar för oss att ungdomar kan bete sig så här eller så här om dom gör på ett visst sätt eller gör fel. Så dom säger att dom också lär sig. Det är typ att dom hjälper oss och vi hjälper dom".

Utöver nyttan i att ambassadörerna är en resurs som räddningstjänsten kan använda sig av vid behov, ges ungdomarna ytterligare chans att träffa brandmän som de lärde känna under MBU-utbildningen. Således ökar möjligheterna att bibehålla en redan etablerad kontakt. Denna typ av sammanhang illustrerar de viktiga och funktionella insatser som verksamhetens ambassadörer kan bidra med. I detta fall utifrån räddningstjänstens perspektiv. Värt att betona är att tillfällena som dessa är speciella då de bidrar till att minska distansen mellan ungdom och myndighet. Från både räddningstjänstens och ambassadörernas sida anses möjligheter som dessa utbildningsdagar vara värda att satsa på eftersom de gynnar båda parter. För ambassadörernas del kan träffarna bidra till en ökad positivt laddad relation till myndigheter, vilket i sin tur bidrar till ökat förtroende för desamma (Fransson 2006:22). Detta kommer att belysas i kapitel fem i avsnittet om tillit och systemförtroende. Förhoppningen är att förtroendet ska etableras i MBU-utbildningen för att sedermera kunna byggas på ytterligare i ambassadörskapet. En följd av att vara med i ambassadörsföreningen kan således vara möjlighet till fortsatt interaktion med personal från de olika organisationer som ingår i MBU.

■ Samarbete med ambulanssjukvården

När det gäller ambassadörsföreningens samarbete med ambulanssjukvården är detta någonting som ännu inte etablerats. Detta beror inte på en ovilja från parterna utan är snarare resultatet av resursbrister inom ambulanssjukvården som organisation. De tillfällen då ambassadörer kommer i kontakt med organisationen är därmed enbart i samband med att de förstnämnda agerar hjälpledare vid ambulanssjukvårdens tillfälle i MBU-utbildningen. För närvarande är organisationens involvering i MBU alltså enbart kopplad till den tio veckor långa MBU-utbildningen.

■ Samarbete med Securitas

Samarbeten med Securitas är någonting som ännu inte etablerats utöver deras involvering i MBU-utbildningen. Detsamma gäller Biljettkontrollen som Securitas ansvarat för sedan februari 2013. Trots att organisationens involvering i MBU således endast är bunden till de två tillfällena som man har i MBU-utbildningen, finns tecken på att involveringen har satt positiva spår hos deltagarna. Flera ambassadörer berättar att de ser väktaryrket som en potentiell framtid.

4. ”Jag är nog inte så mycket för uniformsyrken. Men väktare kan jag faktiskt ändå tänka mig. Det är ju ändå bara utbildning i två veckor och sedan har man jobb även om det kanske inte är fast”.

Flera av de intervjuade framhåller att en påverkan har infunnit sig efter att de gått MBU-utbildningen. Detta eftersom de tidigare inte haft tankar på att i framtiden söka sig till säkerhetsbranschen. I utbildningen informeras deltagarna av personal från Securitas om att det kan vara meriterande med en bakgrund som väktare om man har förhoppning om att bli polis. Securitas är även tydliga med att väktaryrket kan vara ett nyttigt yrke då man som ung är ny på arbetsmarknaden. Man fokuserar således på att introducera verksamheten för ungdomarna i vad som framstår som ett försök att få dem att intressera sig för den privata säkerhetsindustrin. I MBU finns flertalet exempel på ambassadörer som börjat arbeta som väktare i förhoppning om att därefter kunna bli poliser. I samband med att Securitas presenterar sin verksamhet i utbildningen, så närvarar en av dessa och svarar på frågor från ungdomarna. Detta är en faktor som tycks inverka eftersom flera av respondenterna hänvisar till att det finns exempel på de som ”lyckats” efter att ha genomgått MBU-utbildningen. Framgångssagor som man kan identifiera sig med är en viktig komponent för att inge hopp hos människor (O’Neill 2006:192). I fallet med MBU handlar identifikationen ofta om att deltagarna kan relatera till att en annan person från förorten åstadkommit någonting som de själva ansett främmande. Nämligen att ha ambitioner att arbeta för polisen. Området kommer att problematiseras ytterligare i kapitel sex i avsnittet om hur MBU påverkat mål i livet.

■ Ambassadörernas arbete inom kultur och fritid

Genom åren har ambassadörsföreningens medlemmar arbetat på många olika evenemang på uppdrag av Stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. I detta avsnitt kommer detta arbete att presenteras.

Lägerverksamheten har utvecklats till ett av de permanenta områden där MBU-ambassadörer arbetar som ledare tillsammans med övrig personal. Kultur och fritid i Stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg arrangerar varje år flera olika läger. Bland dessa återfinns de olika sommarläger som anordnas. Utformningen av dessa läger varierar och teman som förekommit är barnkollo, familjeläger, tonårsläger, mamma/barn-läger. Dessa läger tenderar att vara i ungefär fem dagar. Det faktum att MBU-ambassadörer arbetar som ledare på lägren skedde första gången på prov för att se hur utfallet blev. Därefter har de kommit att bli ett permanent inslag eftersom övrig personal såg det som mycket lyckat och därför ville ha med ambassadörer som hjälpledare varje år.

Ett annat stort lägertillfälle som anordnas äger rum i maj varje år och detta lägererbjudande skickas ut till alla grundskolor i Östra Göteborg. Tidigare har det ägt rum på Rönntången men de två senaste åren har det hållits på Sjöviksgården. Denna lägervecka anländer skolklasser varje morgon och sover över en natt och åker sedan hem varvid nya elever anländer. Under dagarna anordnas olika stationer där eleverna blandas i olika grupper, umgås och deltar i diverse lekar och tävlingar. Utöver detta ordnas grillning, bad, lek, disco och poängpromenader. Ambassadörernas roll är att agera ledare och hålla i de olika moment som finns på schemat. Syftet med denna lägervecka är att så många som möjligt av skoleleverna ska lära känna varandra eftersom de kommer från olika skolor. En annan viktig faktor är att eleverna ska ha möjlighet att träffa den fritidspersonal och de MBU-ambassadörer som finns i och arbetar i stadsdelen. Lägerveckan fungerar således som en möjlighet att knyta sociala band till äldre ungdomar i

form av MBU-ambassadörer. Denna lägervecka har personal från fritidsgården Bergsjögården arrangerat i flera år och den är ett mycket uppskattat arrangemang av skolorna på orten.

Ett annat återkommande evenemang där ambassadörer medverkar är på Luciacupen som arrangeras varje år. Detta är en fotbollsturnering som arrangeras i Östra Göteborg. Den övergripande arrangören brukar kontakta fritidsledare i MBU och höra sig för om det finns intresse från ambassadörer att vara med som värdar under helgen. Denna fråga tas sedermera upp på ambassadörmöten där intresserade ambassadörer får anmäla sitt intresse. Fritidsledarna framhäver att MBU-ambassadörerna, tack vare sitt goda rykte, är eftertraktade att ha som värdar på olika evenemang i staden.

När det handlar om arrangemang såsom de olika lägerverksamheterna och Luciacupen, så får ambassadörerna betalt för det arbete som de utför. Kultur och fritid står för arvoderingarna. Som kommer att framgå i avsnittet om socialt stöd (kapitel 5) är detta inte alltid ett måste för att få dem att ställa upp utan det betraktas snarare som en positiv och uppskattad bonus.

Ett återkommande evenemang är den så kallade familjedagen på Bergsjögården som anordnas årligen. Under dagen finns ambassadörer på plats och arbetar. De arvoderas för det arbete de utför under denna heldag. Dagen är till för hyresgäster i Bergsjön och den fungerar som ett tydligt exempel på hur boende i ett närsamhälle kan samlas för en festlig dag som kan bidra till att etablera relationer boende sinsemellan. Det bjuds på korvgrillning, fika, poängpromenad och för barnen finns hoppborgar, karuseller och möjlighet till ansiktsmålning. Utöver detta ansvarar ambassadörerna även för den uppskattade fotbollsmatchen där ungdomar möter ”uniformslaget” bestående av uniformerad personal från räddningstjänsten och polis. De båda yrkesgrupperna närvarar även under resten av dagen. Utöver att generera en god stämning är dagen ett unikt tillfälle för boende i området att på ett avslappnat sätt möta den uniformerade personal som arbetar på orten. Arrangemang som dessa kan bidra till att motverka en social oro på orten tack vare att myndigheters närvaro inte enbart är påtaglig vid oroligheter eller olyckor. Genom möten i vardagslivet minskar avståndet mellan individnivå och systemnivå, d.v.s. mellan medborgare och myndighet. MBU-ambassadörernas närvaro och samarbete med personalen under dagen är nyttigt eftersom den påvisar för närsamhället, att samvaro med myndigheter är ett positivt inslag för Östra Göteborgs medborgare.

I samband med familjedagen på Bergsjögården har räddningstjänsten i samarbete med MBU haft ett tält dit besökare kunnat komma för att bekanta sig med organisationen. Här har ambassadörer tillsammans med personalen presenterat MBU. Ambassadörerna har även assisterat besökare i att prova på brandmannautrustning. Ett liknande upplägg har funnits på Hammarkullefestivalen då räddningstjänsten även där närvarat under dagen.

■ Ambassadörernas roll i MBU-personalens utbildningsdagar

Som ett led i att säkra kvaliteten i MBU är det sedan våren 2014 obligatoriskt för personal att genomgå en utbildning för att få arbeta med MBU. Detta gäller samtliga stadsdelar och städer som redan har, eller önskar få starta verksamheten på sin ort. Utbildningen varar i två dagar och består av olika workshops och föreläsningar som syftar till att få all personal inom MBU att sträva efter samma mål och jobba med samma metod. Under utbildningsdagarna närvarar ambassadörer och föreläser där de ger sin syn på arbetet som bedrivs. De delar även med sig av hur det har påverkat dem. De ansvariga för utbildningen ser det som fördelaktigt att ha med ambassadörer på utbildningsdagarna eftersom de bidrar med ett annat perspektiv än om enbart personalen sammanträder. Om konceptet även i framtiden tillämpas på samma vis ökar möjligheterna till delaktighet och inflytande som ju är tanken bakom ambassadörskapet (MBU 2013: 3). Det är dock centralt att de ambassadörer som deltar på utbildningsdagarna känner sig bekväma i rollerna som de får. Gruppledarens kännedom om varje individ är således grundläggande. På utbildningsdagarna informeras även all personal om de olika steg som ingår i kvalitetssäkringen

i MBU och som alla ska känna till. Ett av dessa är att deltagarna fyller i tre olika enkäter som berör deras erfarenheter och upplevelser av att ha varit del av verksamheten. Två av enkäterna är relaterade till MBU-utbildningen och den tredje till ambassadörskapet. I denna tredje svarar ambassadörer på hur de upplevt att de fått ha inflytande över verksamhetens utformning. Detta är själva grundtanken med ambassadörskapet. På MBU-personalens utbildningsdagar deltar ambassadörerna för att ge sin syn på enkäterna och dess utformning.

■ Ambassadörernas delaktighet i föreläsningar om MBU

En stor del av arbetet som MBU-ambassadörerna utför handlar om att i olika sammanhang föreläsa om vad verksamheten går ut på. Precis som i fallet med ambassadörsföreningens alla områden, är detta någonting som medlemmarna har möjlighet att anmäla sitt intresse till. Detta sker vanligen på ambassadörmöten som hålls en gång i månaden. Genom åren har många ambassadörer fått tillfälle att tala inför stora grupper av, för dem, okända människor. Detta sker både för yngre personer runt om i skolor men även för vuxna på konferenser där MBU deltagit för att sprida sitt budskap. Personalen inom MBU anser att det är nyttigt för ambassadörerna att samla på sig erfarenhet och att det samtidigt stärker verksamhetens budskap om det är ungdomar själva som håller i föreläsningar. Detta anses särskilt fördelaktigt då MBU-ambassadörer föreläser för yngre personer i exempelvis skolor.

I april 2014 deltog man på en vårkonferens anordnad av Offsäk (Föreningen för trygghets- och säkerhetsarbete i offentlig verksamhet). Tre ambassadörer höll tillsammans med fritidsledare och personal från räddningstjänsten i en föreläsning för åhörarna. De föreläsningar som man håller i tenderar att ha samma upplägg eftersom man vill förmedla en så pass heltäckande bild som möjligt av verksamheten. Man inleder med att redogöra för de oroligheter som utspelade sig hösten år 2009, och för den händelse då ett av räddningstjänstens fordon utsattes för stenkastning från Hjällbo-viadukten. Man förklarar hur detta blev startskottet för hur Människan bakom uniformen, på ungdomars initiativ, startade i projektform i Östra Göteborg kort därefter. Man förklarar därefter hur ansvariga beslutade att arbeta fram ett program baserat på dialogmöten, information och diverse praktiska övningar som sker tillsammans med personal från de involverade aktörerna i MBU.

MBU har även uppmärksammats internationellt. Hösten 2014 anordnades en mäsas vid namn "Nantes Creative Generations" i Nantes, Frankrike. Där samlades människor som arbetade med olika projekt från hela Europa för att utbyta erfarenheter och tankar kring olika former av preventivt arbete. Det var en jury som avgjorde vilka projekt som skulle få delta på mässan och MBU tillhörde ett av de som blev utvalda från Europas olika hörn.

■ Sammanfattning av ambassadörernas arbete

Som framkommit i detta kapitel är MBU-ambassadörer involverade i många olika sammanhang med organisationerna som är del av verksamheten. Ambassadörerna är en naturlig del av MBU-utbildningen eftersom de medverkar vid de olika tillfällena och håller i informationsträffen och minglet. Räddningstjänsten är den organisation som är allra mest involverad i MBU och detta gäller både i MBU-utbildningen och ambassadörsföreningen. En anledning till detta är att det numera finns skrivet i deras verksamhetsplan att social oro är ett viktigt område att arbeta mot. Människan bakom uniformen nämns som ett betydande och naturligt inslag för räddningstjänsten att vara del av och utveckla tillsammans med andra aktörer (RSG 2014b). Detta är ett viktigt led i att ge personalen mandat att möta deltagare i MBU och det påvisar ledningens vilja att vara del av verksamheten. Utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt sker i samverkan mellan polis och räddningstjänst. Som redogjorts för så är ambassadörer delaktiga i utbildningen varvid de således även har en form av samarbete med polisen. Ambulanssjuk-

vården och Securitas har i nuläget ingen etablerad form av samarbete med MBU utöver deras involvering i MBU-utbildningen. Personal från MBU menar att detta snarare är en resursfråga än ovilja. Bland det övriga arbete som MBU-ambassadörer deltar i så återfinns att värva nya ungdomar och att föreläsa om MBU. Det sistnämnda sker i flera olika forum och ett av dessa är på MBU-personalens utbildningsdagar. Det område där den största omvälvningen har skett för ambassadörerna de senaste åren, är inom sektorn Kultur och fritid. Som ambassadör kan man där få möjlighet att arbeta på olika uppdrag inom fritidsverksamheten (MBU 2013:17). Lägerverksamheten är exempel på ett område där ambassadörer numera alltid arbetar tillsammans med övrig fritidspersonal.

Sammanfattningsvis vill jag betona att förhoppningen med denna del av rapporten har varit att illustrera arbetsområden som MBU-ambassadörer verkar inom. Jag vill åter betona att detta är ett urval av de många aktiviteter som skett genom åren. Tillsammans ger de dock en klar bild av ambassadörsföreningens arbete och dess olika samarbeten.

---

5. TEMATISK ANALYS

I denna del av rapporten belyser jag teman som MBU-ambassadörerna betonat som viktiga anledningar till att de valt att vara ambassadörer. I anslutning till detta kommer analysen att anta en tematiskt inriktad karaktär för att delge läsaren en så pass tydlig bild som möjligt av ambassadörernas upplevelser av hur deras ambassadörskap påverkat dem. Olika teman redogörs var för sig men min ambition är att lyfta fram gemensamma inslag i de intervjuades syn på hur det är att vara MBU-ambassadör.

■ Socialt stöd

Samtliga som intervjuats uttrycker att de, tack vare sitt deltagande i ambassadörsföreningen, har fått hjälp på flera olika plan i sina liv. I många fall har de även fått hjälp i sådant som de inte förväntat sig. I detta avsnitt kommer deras upplevelser av stöd att belysas. Den expressiva formen av socialt stöd presenteras först och därefter det instrumentella sociala stödet.

Flera av de intervjuade ambassadörerna upplever att personalen funnits till hands när de behövt hjälp eller varit i behov av att prata med någon. De menar att detta gäller för både uniformspersonal och fritidsledare inom MBU.

5. "Jag brukar ju hälsa på lite på fritidsgårdarna och kolla läget även fast jag inte får vara där. Jag är ju äldre nu och behöver inte hänga på en fritidsgård egentligen. Sen pratar man en hel del via telefon. Att man ringer om man behöver lite hjälp och så".

Detta framhävs även av personer som inte längre är del av ambassadörsföreningen, men som ändå håller kontakt med personalen.

6. "Dom finns ju där hela tiden om man behöver prata. Det är inget snack om saken. Även om du har slutat så är det så. Vilket gör jättemycket. Man kan inte tacka dom nog för att det är så. Det är liksom inte att jag slutade MBU och så är det helt finito du vet. Att det är slut med kontakten. Det är bra att veta att dom finns där".

En av de viktigaste delarna i teorin om socialt stöd handlar om hur kontinuerligt individer har tillgång till stöd. Forskning har påvisat samband mellan upplevelser av kontinuerligt stöd och mottagarens ökade förtroende för givaren (Colvin et al 2002:24). I fallet med MBU är givaren ofta en myndighet varvid ambassadörernas förtroende för densamma ökar. Detta är en av de stora vinsterna med ambassadörsföreningen. Nämligen att deltagarna har möjlighet att ges stöd över tid och inte enbart i MBU-utbildningen som varar i tio veckor. En positiv sidoeffekt är därtill att deltagare genom att ha varit del av verksamheten, upplever att de kan få stöd även då de för stunden inte är aktiva i föreningen. Jag använder mig här av begreppet "för stunden" med anledning av att flera personer som inte är aktiva ambassadörer, berättar att de ändå har kontakt med personalen inom MBU. Detta trots att de inte är inskrivna i föreningen och deltar på möten. Deras tidigare deltagande har däremot möjliggjort en fortsatt interaktion med personalen.

Det faktum att personalen finns till hands, även för vad ambassadörerna själva betecknar som utanför ramen för verksamheten, är någonting som de förvånats över och upplever som oerhört positivt.

7. "Vissa från uniformsyrkerna ser vi ju typ på varje möte. Sen har ju några ungdomar telefonnummer till en del av dom ifall det är någonting. Om man har någon fråga eller vad som helst så ställer dom upp. Jag har själv hört dom säga att vi kan ringa när som helst. Till och med ringa på natten. Så man tänker ju liksom herregud vad snällt".

På frågan om vad som är det bästa med att vara MBU-ambassadör lyfts flera faktorer fram. Ett återkommande tema berör dock det emotionella, d.v.s. det expressiva stödet. Det illustreras nedan:

8. *”Vi får ju alltid beröm när vi gör någonting oavsett vilket arrangemang det är eller så. Och inte bara av gruppledaren utan av alla. Det känns skönt att få höra att man gör något bra”.*

Flera ambassadörer berättade att personalen ofta pekade på saker som deltagarna var bra på, vilket medfört att deras självkänslor ökat. Särskilt påtagligt är detta när de själva kunde se hur de bidragit i olika situationer såsom att ha arbetat på exempelvis ett arrangemang. Således framgår att det finns tydliga exempel på det expressiva sociala stödet som deltagarna ges i ambassadörsföreningen. En viktig beståndsdel i teorin berör att människor får bekräftelse på sin värdighet och således ges en ökad självuppskattning (Colvin et al 2002:24). Orden från ambassadörerna stärker teorins förklaring inom detta fält och speciellt då stödet kommer från legitima källor såsom myndighetspersonalen som är del av MBU. Det faktum att deltagare känner sig bekräftade och förstådda är centralt i effektiva insatser (Engdahl 2011a:129).

Jag ska nu övergå till att redogöra för de former av instrumentellt socialt stöd som de intervjuade upplever sig ha fått i ambassadörsföreningen.

Flera av ambassadörerna är tydliga med att de, tack vare sitt engagemang i ambassadörsföreningen, har fått ökade möjligheter till arbete. Detta framstår som någonting de inte tagit för givet utan i stället blivit positivt överraskade av och som sedermera bidragit till att de valt att fortsätta vara del av ambassadörsföreningen. Ofta har möjligheterna till arbete skapats genom kontakter som etablerats i verksamheten. En ambassadör berättar:

9. *”Jag har haft väldigt mycket kontakt med många i personalen. Jag har till och med fått jobb. Det är genom att jag gått med i MBU. Utan MBU tror jag inte att jag hade varit där. Jag har ju haft nytta av alla kontakter. Det är man jävligt tacksam över. Det har ju öppnat upp möjligheter för mig. För mig är det jävligt viktigt. Allt med detta är viktigt tycker jag. Man lär känna vissa människor både med uniform och utan uniform och man kan ha nytta av varandra. Jag har ju fått jättemycket nytta av MBU. Alltså jag var arbetslös från början. Nu har jag jobb”.*

En annan ambassadör delar med sig av sina tankar om positivt överraskande följder av deltagandet i ambassadörsföreningen. Ofta rör det sig om effekter av att etablera kontakter med personal från de olika organisationerna:

10. *”Jag tycker jag fått hjälp i sånt jag inte trodde. Det har jag känt. Det är ju bara att säga jobb till exempel. Allt med det har jag fått via MBU och det var en stor hjälp när jag verkligen har skrikit efter hjälp. Jag var ju i stort behov av jobb från början och då har personalen kunnat dra hit och dit i vissa kontakter och nu är jag där jag är idag”.*

Flera av de intervjuade förklarar att de genom sitt deltagande i ambassadörsföreningen fått möjligheter som de ej tror varit möjliga annars. Inte minst upplever man att personalen ständigt gör vad de kan för att bidra.

11. *”Man får ju en jädra massa meriter av att gå med MBU och av att vara ambassadör. Du lär känna bra människor. Det öppnar upp möjligheter och du får hjälp i det du vill. Eller dom försöker i alla fall. Det finns alltid någon som kan hjälpa på något sätt”.*

Som framgår är det inte nödvändigtvis möjligt att alltid få precis den hjälp man önskar. Däremot upplever denne ambassadör att personalen alltid lyssnar på behoven och arbetar utefter bästa möjliga förmåga. På denna punkt bör således understrykas att verksamhetens strävan efter inflytande och delaktighet hos deltagarna, verkar vara en realitet.

Instrumentellt socialt stöd kan även handla om ekonomiskt stöd till följd av arbete. Flera av de intervjuade ambassadörerna har arbetat på uppdrag av stadsdelsförvaltningens fritidsenhet. Möjligheten att få göra det uppskattas och de anser sig få betydelsefull erfarenhet genom detta. Vid större arrangemang, såsom de olika lägerverksamheterna, betalas ambassadörerna för sitt arbete. För att undersöka hur viktigt detta är för deltagarna och huruvida de tar på sig uppdrag av ekonomiskt strategiska skäl, så ställdes frågor om detta i intervjuerna. Nedan illustreras tre olika ambassadörers reflektioner i ämnet:

12. "Nu för tiden får jag ofta höra att folk känner igen mig från någonstans jag jobbat. Så många känner igen oss från MBU och det är väldigt roligt. Sen är det ju kul att få betalt men det är inte det viktigaste".

13. "Alltså det är alltid kul att få lön men det är ju inte så viktigt egentligen. Som till exempel festivalen jag jobbade på. Där var det ju frivilligt men vi gjorde det ändå för vi ser det som en rolig grej och man får ju träffa nytt folk".

14. "Vi kunde ju se det som betalt för vi fick ju arvoderingar för vissa tillfällen. Men annars var det ju att man ställde upp. Alltså jag visste ju att jag inte skulle få betalt för vissa saker men valde att fortsätta ändå för jag tyckte det var en kul grej. Det var något som intresserade mig. Jag har alltid tyckt om att vara med människor och man lärde känna nytt folk och man började umgås så man gjorde ju inte det för att få betalt".

Som framgår ovan finns andra faktorer än enbart ekonomiska sådana till att ambassadörerna vill medverka i olika sammanhang. Möjligheten att träffa nya människor och känna sig uppskattad anses här spela en viktig roll. Således är betalning inte alltid ett måste för att få ambassadörer att ställa upp, men det betraktas som en positiv och uppskattad bonus. I stället för att ersättas rent ekonomiskt finns exempel på andra lösningar som deltagarna själva kommit fram till:

15. "Mycket av det man gör som ambassadör tycker man är roligt så oftast vill man inte ta betalt. Man kanske säger att vi inte tar betalt för något för det är något annat som vi vill göra. När vi skulle till Stockholm på studieresa tog vi inte betalt för vissa saker innan resan. Utan vi tyckte att personalen skulle lägga allting på resan istället. Lite som att resan blev betalningen och att vi gjorde något tillsammans i stället".

Som framgår i resonemanget så kan kopplingar dras till gemenskapen i MBU och att denna ofta anses utgöra den kanske viktigaste komponenten i verksamheten. Gemenskapen kommer att belysas ytterligare i nästkommande avsnitt om de sociala banden.

För att återgå till den ekonomiska aspekten förklarar en ambassadör hur denne betraktar detta:

16. "Det är alltid kul att få betalt. Fast några grejer gjorde man frivilligt. Som att hålla i informationsträffen för MBU. Det gjorde man gärna frivilligt. Men om jag åkte till en annan stad för att hålla i informationsträffen har jag för mig att jag fick betalt. När dom skulle starta där så åkte jag dit och höll en föreläsning om grunderna i MBU och om varför det startade. Men egentligen var det sånt man ville göra ändå. Mest för att man var så insatt som ambassadör och gjorde jättemånga grejer. Man medverkade ju skitmycket alltså. Det var något jag kände att man gjorde vardagligen du vet. Det flöt på bara".

I likhet med tankarna om att ambassadörer i en del fall hellre ägnar sig åt gemensamma aktiviteter än att betalas individuellt, så framkommer här en annan faktor. Chansen att aktivt få medverka i verksamhetens utformning och utbredning verkar nämligen ha varit en mycket betydande faktor för denne före detta ambassadör. Med detta sagt lämnar jag nu diskussionen om ekonomisk kompensation och övergår åter till de andra formerna av instrumentellt socialt stöd som de intervjuade upplevt.

Utöver det stöd som ambassadörerna upplever i direkt anslutning till verksamheten, finns tecken på att stödet inte enbart begränsas till inom MBU. Precis som i fallet med ambassadören som uppmanats av personalen att höra av sig vid behov, förklarar en annan hur detta faktiskt kan gå till i verkligheten:

17. "Det var som när min dator blev stulen. Då trodde skolan att det var jag. Så jag ringde en i MBU. Alltså en områdespolis. Och då berättade jag vad som hade hänt och då hjälpte han mig. Det var ju jättesnällt. I stället för att behöva gå till polisstationen så berättade jag för någon som förstår mig och han hjälpte mig. Jag ringde honom på hans vanliga nummer och frågade om han jobbade. Han sa nej men att det inte gjorde något och frågade vad jag behövde hjälp med. Det är ju en jättestor trygghet att veta att man kan höra av sig om det är något sånt".

Det bör understrykas att samma ambassadör är tydlig med att polisen mer eller mindre betraktades som en fiende innan MBU:

18. *”Jag hade fördomar om polisen. Alltså totalt. Så när jag först träffade dom poliserna från MBU ville jag inte ens prata med dom eller kolla på dom. Men dom började prata och sakta men säkert så tänkte jag att jag får ge dom en chans. Så jag öppnade upp mig och började pratade och dom är ju helsköna”.*

Här framgår den stora omvälvning som skett i ambassadörens syn på polisen. Från att ha varit en motståndare som inte är trovärdig har poliserna i fråga blivit synonyma med några som går att lita på och som ”förstår” ambassadören. Det har således skapats ett oerhört förtroendekapital för polisen och det tack vare interaktionen som skett inom MBU. Området kommer att belysas ytterligare i avsnittet om tillit och systemförtroende i detta kapitel.

En viktig beståndsdel i socialt stöd berör hur detta kan ge människor möjligheter att avancera i legitima delar av samhället (Colvin et al 2002:32). Exempel på detta framkommer hos flera av de intervjuade. En före detta ambassadör berättar bland annat hur denne tidigare fått hjälp med att söka till högskolestudier:

19. *”Jag träffade väldigt många från yrkena som jag fick bra kontakt med. Från ambulanssjukvården till exempel. Vissa av dom är jag väldigt nära. En av dom var ju min referens när jag sökte till högskolan”.*

Detta är ytterligare exempel på positiva effekter som ambassadörerna upplevt tack vare sin involvering i verksamheten. Kontakterna som etablerats kan i sin förlängning bidra till att öka deras konkurrenskraft och delaktighet i samhället (Colvin et al 2002:32, Papachristos 2011:101). Därtill finns det brottsförebyggande funktioner i att människor upplever att positiva förändringar är möjliga i det egna livet (Andersson, Jordan 2007:132). Etableringen av kontakterna som åsyftas kännetecknas av att de sker i miljöer med viktiga aktörer såsom myndigheter (Colvin et al 2002:24).

Ambassadörerna är tydliga med att de skapat sig kontakter som gynnat dem i olika situationer i deras liv. Deras resonemang för in flera av dem på ämnet om hur det är att leva och bo i en förort. Några av dem som jag talat med förklarar att det varit en speciell upplevelse för dem att träffa personer som visat brinnande intresse och omsorg för dem. Vidare förklaras att det har betytt mycket för dem att lära känna personer som de anser innehar starka sociala positioner. De hänvisar här till personalens yrkesroller. För personer som har (eller anser sig ha) svaga sociala positioner är det särskilt viktigt att knyta sociala band till starka sociala och legitima positioner eftersom detta kan öka individens egen konkurrenskraft. Att endast omges av andra med liknande svaga sociala positioner kan missgynna personer gällande detta eftersom det sociala nätverket då är svagare med avseende på makt och resurser. Detta konstateras av Wikström och Sampson (2003:128) som i sin forskning fokuserat på sociala aspekter av betydelse för gemenskap och influenser på brottslighet.

Det bör framhåvas att ambassadörer som upplever att de fått stöd, i en del fall lyfter fram detta som en anledning till att vilja vara kvar i ambassadörsföreningen.

20. *”Det som får mig att vilja vara kvar är att jag vill att andra ska se det på samma sätt som jag ser det. Att folk inte ska känna sig missnöjda eller utanför på något sätt. För det var så jag kände. Då kanske jag kan vara en förebild och visa dom vem jag är idag. Kanske till och med hjälpa dom med det jag kan och som jag lärt mig”.*

Det sociala och emotionella stödet kan således skapa en positiv cirkel där mottagaren förmår att dela med sig av det som denne själv fått ta del av. Detta är ett framstående inslag i det sociala stödet. Nämligen att det tenderar att generera effekter i form av att personer lär sig att stötta andra på samma sätt som de själva fått stöd på. Sammantaget bidrar detta till att människor finner färre anledningar till att söka sig till ett liv utanför lagen eftersom de kan nå framgång genom legitima medel (Colvin et al 2002:32). Här finns alltså tydliga brottsförebyggande aspekter. Östra Göteborg har de senaste åren präglats av sociala problem såsom arbetslöshet, låg utbildningsnivå och gängproblematik. Därför är det särskilt viktigt att unga personer här får tillträde till miljöer där de får stöd liknande det som MBU erbjuder. Med hänvisning till gängproblematiken bör poängteras att MBU erbjuder ungdomar ett respektabelt och prosocialt alternativ i förhållande till de kriminella krafter som verkar på orten. Huvudsakligen genom

verksamhetens arbetssätt som syftar till att förbättra förtroendet för myndigheter och andra viktiga funktioner i närsamhället.

Sist men inte minst vill jag framhäva de brottsförebyggande effekter som finns om det legitima sociala stödet ges kontinuerligt. I ambassadörsföreningen ges ungdomar möjlighet till fortsatt stöd efter MBU-utbildningens tio veckor. Detta ökar chanserna för att individer ska vidareutveckla ett prosocialt förhållningssätt och starka sociala och moraliska band till sin omgivning (Colvin et al 2002:27). För att de ansvariga för verksamheten ska försäkra sig om detta krävs att MBU har en välfungerande och strukturerad ambassadörsförening där dess syfte och mål är tydligt för all involverad personal. Det är också viktigt att man tillvaratar de funktioner som kan ha störst inverkan på deltagarna. Som problematiserats i detta avsnitt så återfinns här bland annat vikten av att ha någon som lyssnar och berömmar, etablering av kontakter med legitima aktörer och sist men inte minst möjlighet till arbetserfarenhet inom ambassadörsföreningens olika områden.

■ Sociala band

MBU utgör en betydelsefull del av ett nätverk där relationer och viktiga organisationer återfinns. De intervjuade ambassadörerna ger klart uttryck för att de i ambassadörsföreningen upplever en speciell och värdefull gemenskap. Denna gemenskap är någonting som de menar är en starkt bidragande faktor till att de väljer att vara del av föreningen. Hur denna gemenskap formas, bibehålls och sedermera utvecklas är någonting som jag ska belysa i detta avsnitt.

Majoriteten av de som genomgår MBU-utbildningen väljer att efteråt ingå medlemskap i ambassadörsföreningen. Detta innebär att ett stort antal av de som går med vid samma tidpunkt känner varandra sedan MBU-utbildningen. Den vänskap som uppstår emellan deltagarna under utbildningen är en betydande faktor till att man väljer att fortsätta som ambassadör. En ambassadör ger sin syn på saken:

21. *"Allt detta var ju så himla intressant. Och sen när vänner fortsätter vill man ju så klart inte sluta".*

Som framgår så bidrog gemenskapen med de övriga gruppmedlemmarna till att denne ambassadör valde att ingå i ambassadörsföreningen. Det är dock inte enbart gemenskapen med de andra ungdomarna som inverkar utan även den till personalen från de olika organisationerna. Detta framgår tydligt när en annan ambassadör ger sin syn på saken:

22. *"Jag fick ju så jänkla bra kontakt med gruppledarna och alla som jobbade här. Poliserna som jag fick upp ögonen mer för dessutom. Sen var det ju alla andra uniformsyrken också. Det var ju mestadels polisen som jag fastnade för. Sen så tänkte jag att nämen jag vill fan fortsätta som ambassadör. Det här är ju kul".*

I intervjuerna framgår att polisen är just den målgrupp som en klar majoritet av ambassadörerna haft en fientlig inställning till innan de gått MBU-utbildningen. Därför är det särskilt fascinerande att deltagarna och poliserna lyckas skapa sociala band till varandra. En stor vinst i MBU är om verksamhetens ansvariga även i framtiden lyckas generera en miljö som tillåter detta.

För att återgå till kontakten deltagare emellan så talar en ambassadör om de djupa bekantskapskretsar som bildats genom MBU:

23. *"Man har ju fått så många nya vänner genom MBU. Nu den senaste tiden så kommer minst hälften av gänget som jag hänger med varje dag från MBU. Dom personerna kände jag ju inte innan".*

Möjligheten att skapa sociala band till individer som delar samma värderingar som de själva, har för vissa medfört att de lämnat destruktiva bekantskapskretsar:

24. *"Jag valde att sluta umgås med en del och drog. Det tog mig ingenstans det umgänget. Dom är liksom inlåsta i sitt område och ser inget annat framför sig. Jag är inte och vill inte bli sån. Så MBU kom ju väldigt lägligt för mig på många olika sätt".*

Ett oerhört viktigt inslag i de sociala banden är att dessa kan knytas till antingen legitima eller illegitima nätverk. Ambassadören i fråga förklarar att denne själv upplevde att den tidigare bekantskapen var av negativ art. Individens olika relationer, åtaganden, värderingar, normer och övertygelser är enligt (Hirschi 1969:27, Paternoster och Bachman 2001:83, Ring 2007: 102) de sociala banden det som påverkar personer till att inte begå brott eller andra avvikande handlingar. Med detta som bakgrund kan konkluderas att ambassadören bytt ut sitt tidigare destruktiva nätverk till ett prosocialt sådant i MBU. En förutsättning för att det ska kunna ske är dock att individer först och främst erbjuds tillträde till miljöer som präglas av prosociala aktiviteter och som delar samhällets normer och värderingar. Här har samhället ett ansvar gällande att erbjuda olika möjligheter och tillgodose olika intresseinriktningar. Utöver detta bör man bevaka tillgängligheten och se till att människor inte utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid (Ungdomsstyrelsen 2007:23). Alltså är existensen av dessa verksamheter grundläggande då en persons motivation att vilja bryta med en kriminell livsstil är en färskvara som är alldeles för ömtålig att bortse från. Detta konkluderas i en slutrapport med stöd av ekonomiska medel från Brottsförebyggande rådet (Eriksson 2013:43).

Tidigare forskning har konstaterat att unga personer som umgås med brottsliga kamrater med tillåtande attityder till brott, själva löper ökad risk att begå brottsliga handlingar (Ring 2007: 103). För de personer som inte förmår lämna destruktiva bekantskapskretsar, finns alltså en förhöjd risk för egen involvering i kriminalitet. I ambassadörsföreningen skapar och upprätthåller ambassadörerna och personalen ett positivt normsystem som genererar ett ”positivt gruppträck”. Detta har förmågan att stärka goda attityder och försvårar brottsliga handlingar. De band som binder samman människan och samhället är ytterst avgörande för att avvikande handlingar inte ska begås och för att samhällets normer ska efterlevas (Ring 2007:102). Positiva och starka sociala band till legitima källor förebygger olika former av antisocialt beteende hos individer. I anslutning till diskussionen bör betonas att ungdomar i högre utsträckning än andra tenderar att vistas mycket i sitt närområde och bostadsområde, vilket medför att deras sociala nätverk generellt sett är mindre än vuxnas (Magnusson 2008:19). Detta kombinerat med att ungdomar influeras av det omgivande samhällets normer och värderingar, påverkar i sin tur gruppens åsikter i olika frågor (Andersson och Jordan 2007:129). För de ungdomar som bor i Östra Göteborg och som är del av ambassadörsföreningen kan anknytningen till aktörerna inom denna utgöra de få eller enda sociala band som existerar till legitima källor såsom myndighetsaktörer. Det går därmed inte att bortse från den oerhört viktiga roll som dessa band utgör. Vikten av ett kontinuerligt förebyggande arbete som skapar dessa relationer kan därför inte understrykas nog.

Ett viktigt forum för att bibehålla de sociala banden mellan ambassadörer och personal är via ambassadörsmöten. Varje termin hålls möten där samtliga ambassadörer i Östra Göteborg träffas för att diskutera det som är aktuellt för föreningen. I regel hålls ett möte i månaden. Dessa möten är det mest konkreta exemplet där ambassadörerna kan diskutera, besluta och ha inflytande över hur MBU ska fungera. Det är på ambassadörsmötena som medlemmarna har chansen att lyfta frågor som de anser är viktiga samt där personalen tar upp olika frågor där de vill ha ambassadörernas åsikter. Flera av ambassadörerna uttrycker att de upplever att mötena är givande på så sätt att de samlar gruppen och bidrar till en stärkt gemenskap:

25. *”Mötena är en jättebra grej. Det är ju många år sedan jag gick utbildningen nu men genom mötena får jag ju träffa nya ambassadörer och se vilka som kommit in den stora verksamheten. Man får reda på allt nytt som hänt och får erbjudanden om man vill vara med på evenemang. Allt kommer ju upp där. Om räddningstjänsten behöver hjälp så kommer det upp där. Sedan får man som sagt även lära känna dom nya ambassadörerna. Det är ju lite svårt för någon som gick utbildningen för längesedan att vara med på alla träffar men på mötena kan man hålla sig uppdaterad om man ändå vill”.*

En före detta ambassadör ser tillbaka på sin tid som ambassadör och den viktiga funktion som ambassadörsmötena fyllde i dennes liv:

26. *”Det var ordning och reda med det. Man hade ett möte varje månad ett visst datum du vet. Det flyttades aldrig. Alla var där och alla kunde komma och alla kunde delta. Alltså det var väldigt kul och bra”.*

Här framgår tydligt hur ambassadörmötena bidrog med struktur i dennes liv. Den före detta ambassadörens ord passar väl in på flera av de grundläggande komponenterna i teorin om de sociala banden. Anknypningen utgörs i detta fall av personens relationer till de andra inom MBU. Åtagandet handlade i sin tur om att den före detta ambassadören frivilligt investerade tid i en aktivitet (ambassadörsföreningen och i detta fall dess möten) som ansågs utvecklande och därtill gav denne ett gott rykte. Sist men inte minst bidrog delaktigheten i föreningen till att vardagen präglades av meningsfullhet eller för att citera den intervjuade själv, med ”ordning och reda”. Detta är enligt de sociala banden grundläggande för ett liv med frånvaro av avvikande och destruktiva handlingar (Paternoster och Bachman 2001:83, Ring 2007:102).

Som avslutning i diskussionen om de sociala banden ger jag sista ordet till en ambassadör:

27. ”Jag skulle säga att det roligaste med MBU är att vi alla är samlade i en och samma grupp. Myndigheten och vi ungdomar. Och samarbetet som vi har med varandra. Ja alltså den relationen. Det är kul att se en polis sitta och skoja och köra fåniga lekar. För det är en polis och jag är en liten ungdom. Alltså allt sånt. Gemenskapen skulle jag säga är det roligaste. Man kanske aldrig träffas ute. Jag umgicks ju inte med dom från MBU från början. Men när vi väl kommer på mötena så är vi alla som en familj. Fastän det har gått månader sedan man träffade varandra så känns det som det var igår. Det är inget som förändras på det sättet utan man har den gemenskapen”.

■ Tillit och systemförtroende

Personalen från de olika organisationer som är del av MBU, lägger stor vikt vid att arbeta med att försöka etablera en tillit till uniformspersonal bland ungdomarna. Man fokuserar även mycket på att försöka öka ungdomarnas förtroende för de olika organisationerna inom MBU (Silva 2014). Stora delar av den tio veckor långa MBU-utbildningen berör just dessa teman. Med anledning av detta har de intervjuade ambassadörerna i denna studie fått möjlighet att reflektera över hur de påverkats av detta sedan MBU-utbildningen.

Flera av de intervjuade medger att de på förhand haft en betydligt mer fientlig inställning till polisen än gentemot räddningstjänsten och ambulanssjukvården. Även gentemot biljettkontrollen hade flera en kritisk inställning innan MBU men denna får anses mild i förhållande till deras syn på polisen. Friktionen i relationen gentemot biljettkontrollanterna hade huvudsakligen kopplingar till tidigare uppmärksammade fall i media där kontrollanter fått kritik för sitt agerande. Personalen i MBU är därför tydlig med att det sedan februari 2013 är Securitas som ansvarar för Västrafiks biljettkontroll. Relaterat till ambassadörernas relation till polisen innan MBU, så framstår denna i mångt och mycket vara resultatet av större områdets infekterade relation till Polismyndigheten. En ambassadör förklarar just detta utifrån sitt perspektiv:

28. ”Jag kommer från en stadsdel där man hatar polisen. Kommer man därifrån så är det bara så”.

Bilden som målas upp är oroväckande och måste tas på allvar. Strukturella faktorer såsom låga utbildningsnivåer, segregation och hög arbetslöshet kan vara bakomliggande orsaker till att en misstro mot samhället existerar. Misstron kännetecknas ofta av att polismakten inte välkomnas. Befolkningens upplevelse av oordning inverkar även den i form av en splittrad problemlösningsförmåga och ytterligare distans till polismakten (Björk 2009:45). De nämnda faktorerna är ett faktum på flera håll i landet och många av dessa orter uppfyller regeringens statistiska krav för att klassificeras som socioekonomiskt utsatta områden präglade av utanförskap. Detta konstateras i en alldeles ny rapport från oktober 2014 av Rikskriminalpolisens underrättelsesektion (RPS 2014). Rapporten är den första nationella kartläggningen av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället. Ovannämnda förhållanden tillhör delar av de förutsättningar som polisen möter i sitt arbete i Östra Göteborg. Det är här som MBU startade år 2010 och som ambassadörsföreningen har sitt fäste. Föraktet mot polismakten, d.v.s. att en del ungdomar har en avog inställning till polisens arbete, tvingas personalen ofta bemöta inledningsvis i MBU-utbildningen (Silva 2014:18). Ambassadören nedan förklarar hur denna inställning tenderar att mjukas upp efter hand i utbildningen.

29. *"Jag hade ju väldigt många kompisar som såg poliser som grisar och att dom är si och så. Att dom slåss och släpar ut folk i skogen lite överallt. Man hörde ju mycket skit om dom. Men när jag väl träffade poliserna i MBU och frågade om varför dom gjorde vissa saker då förstod jag verkligen varför det var som det var. Det finns ju alltid en anledning till det hela. Det är ju inte så att en polis bara tar ut en ungdom i skogen och slår ihjäl honom. Så är det inte. Så min bild ändrades väldigt mycket på ett positivt sätt. Jag fick inte med mig något negativt".*

Någonting som reflekteras över är även hur polisens närmanden kan komma att tolkas annorlunda beroende på förståelsen för deras arbete:

30. *"Jag hade kanske inte tänkt likadant om jag typ hade träffat dom ute innan jag var med i MBU. För då hade jag nog uppfattat deras "hej" som ett drygt hej. I MBU har jag förstått att om dom svarar på ett visst sätt så finns det en anledning till det. Dom kanske är stressade och har något att göra".*

Utifrån ambassadörernas resonemang framstår det som om att tilliten till poliserna har ökat genom MBU-utbildningen. I citatet ovan illustreras detta i form av att ambassadören numera inte utgår ifrån att en polis vill denne illa vid exempelvis ett närmande. Tillit kännetecknas just av att en individ som känner tillit för någon tror på att den som de kommer i kontakt med vill dem väl (Heber 2008:11). Den mer mikroinriktade tilliten är central för det mer övergripande förtroendet (Björk 2012:117) för myndighetsprofessioner såsom i fallet med MBU. Jag åsyftar här den möjlighet som finns genom att etablera sociala relationer till enstaka poliser, öka ungdomarnas generella förtroende för polisen som myndighet (Tyler 2006:76). Detta kräver dock att tillräcklig tid finns för att kunna skapa dessa relationer och sociala band. En fokusering på tillitsskapande med en prägning av dialog är ett särskilt verksamt inslag inom brottsprevention (Engdahl 2011b:54). Björk (2006:52) framhäver exempelvis att polisens samtal och möten med ungdomar har potential att på sikt motverka upploppssituationer och social oro. I förhållande till räddningstjänsten och ambulanssjukvården är tid för interaktion särskilt viktig för polisen. De två förstnämnda aktörerna framhålls i denna studie ha en mer oproblematisk relation till ungdomar. Följande citat av en ambassadör uppmärksammar detta och även hur relationer kan påverka synen på poliser:

31. *"Hade jag inte gått med i MBU hade jag nog inte haft den bästa bilden av polisen idag. Jag kan inte påstå att jag haft dålig bild av räddningstjänsten och ambulanssjukvården. Det förstår jag inte att någon kan ha. Det är ju mer polisen eftersom det är dom som man ser ute och som arresterar folk. Det är dom man får en dålig bild av. Men områdespolisen i Östra Göteborg känner jag ju. Det är inget problem med dom".*

Synen på poliser tycks här vara mycket beroende av huruvida det finns en etablerad relation till dem eller inte. Ambassadören förklarar tydligt att det inte är några problem med specifikt områdespoliserna eftersom den intervjuade i fråga känner dem. Således framstår relationen i detta fall vara viktig huruvida en polis är "okej" eller inte. Därmed förefaller en eventuell negativ bild av polisen kunna motarbetas genom riktade insatser där ungdomar och poliser träffas. Detta är en av de viktigaste och mest trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekterna av MBU. Denna går inte att bortse ifrån och de ansvariga för utbildningen bör i det framtida arbetet se över möjligheterna till ytterligare interaktion mellan ungdomarna och poliserna i såväl MBU-utbildningen som i ambassadörsföreningen. Detta eftersom polisens interaktionsmönster med människor starkt påverkar allmänhetens förtroende (Brå 2011:13). I en aktuell forskningsrapport betonas att om människor känner stort förtroende för polisen, så tenderar de därtill att känna sig mer trygga i sitt närområde (Visser et al 2013:294). På så sätt begränsas deras vardagliga liv inte på grund av rädsla att utsättas för brott (Lorenc et al 2012:760).

I intervjuerna talade flera ambassadörer om sin bild av myndigheter innan MBU. Ofta berördes då även hur denna bild har förändrats i takt med att de varit del av ambassadörsföreningen:

32. *"Det här med myndigheter. Till exempel polisen. Jag tyckte inte om polisen och fick en jättedålig bild av dom innan jag gick med i MBU. Sen när jag träffade dom som är här så visade sig ju en helt annan sida. Jag har blivit felbehandlad och då drog jag alla över en*

kam och tänkte att alla poliser var så. Men det stämmer inte och det lärde jag mig när jag gick med i MBU. Sen dess har jag varit jävligt överbeskyddande när folk snackar skit om polisen. Då frågar jag varför dom gör så. Alltså det har ju förändrat min bild av myndigheten. Men räddningstjänsten och alla dom har jag aldrig haft något emot utan jag har alltid sett dom som världens bästa. Jag vet inte vad vi skulle gjort utan ambulansförare och räddningstjänsten. Det är ju egentligen samma sak med polisen men jag vet inte om det är en sån försvarsmekanism. Att man hatar allt och alla efter en viss händelse”.

Utöver att flera av de intervjuade nu har en bättre bild av polisen, finns alltså även en oförståelse för att man skulle kunna ha annat än en positiv bild av räddningstjänsten och ambulanssjukvården. Detta är av intresse med hänvisning till vad som framkom i utvärderingen av personalens förebyggande arbete i MBU och specifikt det förtroendeskapande arbetet (Silva 2014). I intervjuer med personal hos räddningstjänsten var det tydligt att denna grupp drabbades extra hårt av oroligheterna år 2009 eftersom de var vana att betraktas som hjältar (ibid:38). Denna bild tycks överensstämma med bilden som de intervjuade ambassadörerna alltid haft av organisationen. Således behöver inte interaktion med personal från Räddningstjänsten vara avgörande för att ha en positiv bild av organisationen. Så är däremot fallet med polisen. Jag vill dock poängtera att möten med räddningstjänsten och även ambulanssjukvården fyller andra mycket viktiga funktioner, såsom att bidra till ökad förståelse för organisationernas arbetsätt och rutiner vid till exempel uttryckningar. En insikt i detta är viktig för att reducera risken för missförstånd och ilska hos medborgare. Räddningstjänsten och ambulanssjukvården lägger därför stor tonvikt vid att vilja bygga upp systemförtroendet genom att i MBU detaljerat redogöra för organisationernas uppbyggnad och vilka resurser som man besitter. Detta är centralt i arbetet med att öka organisationernas legitimitet hos deltagarna. Legitimiteten är hög om det finns ett övergripande förtroende för systemet som organisationen verkar inom (Fransson 2006:21).

Relaterat till diskussionen om ambassadörernas bild av räddningstjänsten och ambulanssjukvården innan MBU, vill jag beröra några punkter. Dessa handlar om potentiella orsaker till att organisationernas medarbetare drabbades av de sociala oroligheterna i Göteborg år 2009. Som problematiserats så är polisen den aktör som kriminella kretsar betraktar som en fiende. Vissa av respondenterna medger att även de haft en mer problematisk inställning till polisen, än till de övriga organisationerna, innan de genomfört MBU-utbildningen. Det är även här som den största förtroendesprickan tenderar att existera. Trots detta blev (och blir ofta) även annan uniformspersonal drabbad av oroligheter såsom de år 2009. Micael Björk (2013) urskiljer i sin forskning på området en interaktionskedja med fem sekvenser; initiala blixtnedslag, fientliga värdesystem, moralisk semester, opinionsspiraler och mimetisk (härmande) rivalitet. Dessa har ingen given ordning men samtliga behöver existera för att sociala upplopp av denna art kan komma att uppstå. Jag framhåller här de tre förstnämnda eftersom de är mest relevanta för denna analys. Björk (2013:30–32) framhåller att de fientliga värdesystemen kan finnas i bostadsområden där inflytelserika kriminella individer och grupperingar har bidragit till att skapa attityder av hat mot det etablerade samhället. Särskilt påtagligt är hatet mot främst polisen men även mot andra myndighetsprofessioner. Det som betecknas som moralisk semester är välbekant inom forskning om sociala oroligheter och upplopp. Här handlar det om att nya normer bildas när samhällets etablerade ordning kollapsar eller kraftigt försvagas. Människor kan under dessa omständigheter ta ledigt från de moraliska regler som annars gäller. I samband med dessa händelser är polisinsatser svårbemästrade och innebär en tuff balansgång. Björk betonar att insatser som betraktas som kraftfulla kan generera känslor av sympati för lokala ”upprorsmakare”. En alltför svag kontroll kan å andra sidan resultera i ett tillstånd där inflytandet och makten förstärks för de lokala gatugängarna. I denna svårstyrda situation, där fientliga värden existerar och där ett initialt blixtnedslag inträffar, riskerar svårförklarade gärningar att ske; såsom angrepp mot räddningstjänstens fordon och personal (Björk 2013:31). De initiala blixtnedslagen kännetecknas av att de utlöser ilska hos människor. Ofta handlar det om att en grupp människor blir upprörda med anledning av att kraften i en särskild polisinsats anses för hård i förhållande till den utlösande faktorn.

I denna diskussion är det omöjligt att bortse från att förtroende är en färskvara och att det ständigt finns en risk att förtroende kan svikas. I värsta fall riskerar då långvariga skador att uppstå

(Luhmann 2005:43) och en framtida misstro kan då infinna sig. Händelsen år 2009 illustrerar detta på så sätt att en enda händelse kan spolia en lång tids lokalt brottsförebyggande arbete (Björk 2013:31). Därför är ett kontinuerligt arbete med förtroendeaspekten en mycket viktig faktor för ett givande brottsförebyggande arbete. Forskning betonar att proaktiva insatser är de som har störst förutsättningar att ge brottsförebyggande resultat (Brå 2013:21). Bland dessa insatser återfinns det kontinuerliga arbetet med att etablera ett förtroende hos allmänheten. I fallet med MBU och ambassadörerna handlar det om att etablera ett förtroende hos ungdomar och unga vuxna.

Det faktum att förtroende är en färskvara gör sig påmint i intervjun med en före detta ambassadör. Denne reflekterar över hur tilliten och förtroendet för uniformerad personal har påverkats av att denne varit del av MBU:

33. *”Det har påverkats både positivt och negativt. Innan MBU kände jag inte poliserna men visste vilka dom var för det snackades mycket om dom. Då gick jag med i MBU och lärde känna dom. Under tiden jag var med i MBU så var inte polisen bara en uniform och en polis. Dom blev som vänner som man lärde känna och kunde skämta och skratta med. En bra relation helt enkelt. Men sen när jag slutade i MBU och med allt som pågick i stadsdelen så trodde dom att jag blev kriminell. Allt vände när jag slutade. Dom frågade folk om var jag är nu för tiden och om jag är kriminell. I stället för att komma till mig och fråga vad jag gör. Det är det negativa med det. Se inte ner på mig om jag slutar i MBU för jag är fortfarande samma person. Jag har inte förändrats det är bara att jag måste ta hand om annat i mitt liv för tillfället. Göra det som är bäst för mig. Jag hade ju fullt upp med jobb och skola. Men annars är allt skitbra. Brandmännen och ambulanssjukvårdarna är underbara. När jag pratar om poliserna så menar jag alltså inte alla poliser i detta. Jag drar inte alla över en kam men det finns vissa som överdriver”.*

Som framgår är tillit någonting som kan förändras över tid. Här i form av att den före detta ambassadörens tillit till enstaka poliser påverkats negativt efter dennes uttåg ur ambassadörsföreningen i MBU. Viktigt att ha i åtanke är dock att det generella systemförtroendet för polisen som myndighet tycks vara intakt. Den intervjuade är nämligen tydlig med att inte alla poliser åsyftas utan bara vissa. Exemplet är åter en påminnelse om de kriminella krafter som existerar i stadsdelar där MBU finns. Detta i form av att den före detta ambassadören säger sig ha upplevt att poliser i MBU befarat att denne hamnat i kriminella kretsar efter sitt uttåg ur verksamheten.

Jag vill i diskussionen om förtroende återgå till temat om ambassadörers tillit till personalen från de olika organisationerna. På utbildningen Kommunikativt förhållningssätt uppenbarades att deltagande ambassadörer ställde sig frågande till om all personal inom räddningstjänsten och polisen känner till MBU. Detta framgår i fältanteckningen nedan:

34. *Efter en presentation av polisens experter i konflikthantering så uppstår samtal om hur personal från räddningstjänsten agerar i olika situationer ute på fältet. Särskilt fokus ägnas åt händelser i förorten och på platser där många ungdomar samlats då räddningstjänsten anlät på larm. En brandman betonar hur man gärna ser att MBU-ambassadörer, som eventuellt kan befinna sig på plats, söker kontakt med personalen då det är en trygghet för dem att veta om någon ambassadör finns i närheten. Detta eftersom personalen anser att ambassadörerna har en större förståelse för uniformsarbetet i och med kunskapen de fått i MBU. Brandmannen förklarar att ambassadörer gärna får komma fram och berätta att de gått MBU eftersom personalen då eventuellt kan använda dem som en resurs på platsen. En ambassadör frågar då: ”Men känner alla brandmän och poliser till MBU? För jag vet situationer där man kanske hade velat hjälpa till men inte är säker eftersom alla kanske inte vet vad MBU är. Då kan det ju bli lite pinsamt om jag kommer fram och nämner MBU helt plötsligt”. Personal från polisen och räddningstjänsten svarar att en del av dem känner till MBU medan andra inte gör det.*

Här framgår tydligt att kunskap om den förebyggande verksamhetens existens behöver nå ut till samtlig operativ personal. Som illustreras ovan så bekräftades ambassadörens ovisshet gällande personalens eventuella kännedom om MBU. Om ledningen inom respektive organisation förvissas sig om att all personal känner till MBU kan ambassadörernas tillit stärkas till personal

som är okänd för dem. När människor är osäkra på en annan parts agerande är tilliten central. För att verkställa överenskommelser, såsom att ingå samarbete i MBU, är de involverade organisationerna beroende av att detta förankras inom de egna leden. Forskning betonar att utformandet av själva överenskommelsen, d.v.s. att välja brottsförebyggande åtgärd (i detta fall att ingå i MBU), ofta är en mindre utmaning än att få denna samverkansöverenskommelse att bli del av den dagliga verksamheten (Brå 2013:5). Genom att nå ut med verksamhetens existens och syfte minskar risken för missförstånd mellan personal och ambassadörer ute på fältet. Detta eftersom tillit handlar om hur sannolikt det är att det sedvanliga mönstret ska återupprepas (Fransson 2006:22), d.v.s. att uniformspersonal som ambassadörer kommer i kontakt med har kännedom om MBU. I diskussionen ovan föreslog en brandman att en tillfällig lösning kan vara att som ambassadör förklara att man känner en särskild person inom räddningstjänsten. Närmare bestämt en person som de flesta inom organisationen torde vara bekanta med. Jag vill understryka att lösningen mycket väl kan vara temporärt duglig, men det huvudsakliga problemet kvarstår. Nämligen att verksamheten behöver förankras starkare inom organisationerna. Detta eftersom det är en styrka om det i organisationsnätverk existerar tydliga och rutinerade handlingsmönster som inte är beroende av en enstaka individ, oavsett dennes exemplariska förmåga eller i detta fall breda kontaktnät (Eriksson-Zetterquist och Styhre 2007:18).

---

6. NUVARANDE AMBASSADÖRERS OCH FÖRE DETTA AMBASSADÖRERS ÖVRIGA REFLEKTIONER

Utöver de teoretiska ramverk som använts för att belysa de intervjuades upplevelser av ambassadörskapet, har andra betydande områden uppdagats i samband med intervjuerna. Detta torde gå att härleda till den intervjumetodik som använts för denna studie. Den semistrukturerade varianten har medfört att utrymme givits till att följa upp sådant som varit särskilt intressant i respondenternas utsagor. Det bör åter poängteras att metoden antogs just för att i den mån det är möjligt, försäkra mig om att inte gå miste om värdefull information. De områden som ej går att härleda till teorin men som ambassadörerna ger uttryck för att vara betydelsefulla kommer att presenteras i detta kapitel.

■ Om hur MBU påverkat mål i livet

Samtliga respondenter uttrycker att de på olika sätt berörts av att ha varit del av verksamheten. Flera av ambassadörerna berättar om hur de i MBU har funnit sig själva. Detta återspeglas dels i yrkesambitioner men även i att ha funnit en form av ro i sina liv. I detta avsnitt kommer dessa områden att granskas närmare.

I intervjuerna framkom att ambassadörerna berörts av verksamheten på sätt som de anser har format deras identitet och påverkat mål i livet:

35. *”Det viktigaste för mig var att lära känna mig själv helt enkelt. Att jag nu vet vad jag vill göra med mitt liv”.*

En annan av de intervjuade är inne på ungefär samma spår:

36. *”Det är nyttigt att få ta del av detta. Man är liksom någon. Man får ju en röst. Jag kan känna att man får ju chansen i MBU”.*

Att de upplevt att de ”fått chansen” är någonting som återkommer i intervjuer med både före detta och nuvarande ambassadörer. De menar att de genom verksamheten och dess olika aktiviteter och samarbeten har utvecklats som människor. En stor del av detta härleds till att ha fått arbetserfarenhet och kunnat utveckla förmågor som de inte känt till tidigare. Arbetserfarenheten som åsyftas är de olika uppdrag av Kultur och fritid som flera av dem fått chansen att vara delaktiga i.

Som belystes tidigare (fältanteckning 24) uppgav exempelvis en ambassadör att denne nyligen hade brutit med sitt tidigare umgänge vid tiden för inträdet i MBU. Ambassadörens tankar om att det tidigare umgänget inte ”tog denne någonstans” och att MBU kom ”läggligt” är beaktansvärt. Känslor av tillhörighet är nämligen viktiga för individers möjligheter att skapa sig meningsfulla och socialt välintegrerade liv. Identifiering med normer och värderingar spelar här en viktig roll i ungdomars utveckling (Andersson och Jordan 2007:127). Det framgår att MBU representerar ett alternativ som ambassadören tydligare kunde identifiera sig med än de tidigare destruktiva kretsarna i dennes liv.

För att exemplifiera verksamhetens påverkan illustrerades tidigare (fältanteckning 20) hur en ambassadör strävar efter att ge tillbaka genom att hjälpa andra såsom denne själv fått hjälp. Respondenten betonade hur stödet som givits i MBU driver en till att vilja hjälpa andra. Eftersom respondenten själv gått igenom svårigheter och då blivit lyssnad på, vill denne stödja ungdomar i liknande situationer. En annan ambassadör förklarar hur deltagandet i MBU påverkat yrkesambitioner och viljan att hjälpa andra:

37. *"Innan så ville jag bli polis. Nu efter att ha gått utbildningen och varit med i ambassadörsföreningen så kan jag fortfarande tänka mig att bli polis. Men det viktigaste är att få jobba med ungdomar. Så ungdomspolis skulle vara något. Men även inom kriminalvården. Alltså då med ungdomar som behöver hjälp".*

Ambitionen att bli polis finns således kvar men viljan av att arbeta med att stödja ungdomar är påtagligare. Ytterligare en ambassadör berättar hur strävan efter att bli polis fanns innan denne gick MBU-utbildningen:

38. *"Jag ville bli polis ända sedan nian och det var därför jag gick med i MBU. Men sen efteråt så nej [skratt]. Jag kanske inte kan tänka mig ett uniformsyrke men att jobba som fritidsledare kan jag tänka mig. När man kollar på fritidsledarna här så ser man ändå att dom får träffa ungdomar hela tiden".*

Fritidsledarna som åsyftas är de som är gruppleddare i MBU. Flera ambassadörer betonar att det ofta är just de som man har den mest frekventa kontakten med. På frågan om MBU har påverkat ambassadörernas framtida planer för yrkeslivet berättar en utförligt:

39. *"Innan MBU ville jag egentligen bli typ dataingenjör eller så. Nu vill jag jobba som fritidsledare och det är ju tack vare det här med MBU. Det här med uniformsyrken vet jag inte. Det kräver mycket stress och spring. Men om jag hade fått välja så kanske ambulanssjukvårdare hade varit något för mig. Det är stressfyllt det förstår jag men det är nog ändå något som hade passat mig. Men jag jobbar hellre med ungdomar och känner att det passar mig".*

Ett annat exempel kommer från en ambassadör som lyfter fram hur denne ser upp till fritidsledarna inom MBU och hur kontakten till dessa berört respondenten i fråga. Detta, menar ambassadören, har påverkat framtida mål i livet:

40. *"Om inte jag gått MBU hade jag nog varit en annan person idag. Det fick ju mig att inse vad jag ville göra i framtiden. Att jag ville bli fritidsledare och att jag vill vara den där hjälpande handen som jag haft genom MBU".*

Många av ambassadörerna nämner att insyn i fritidsledarnas roll har gjort dem nyfikna på yrket. En bidragande faktor till detta är att ambassadörer fått möjlighet att arbeta som hjälpledare tillsammans med fritidsledarna i olika arrangemang i stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. Exempel på detta är lägerverksamheten som tidigare beskrivits. Denna möjlighet nämner ambassadörerna som viktig gällande att skaffa sig erfarenhet och få bekanta sig med fritidsledaryrket. Det handlar dock inte enbart om yrket som fritidsledare, utan ofta om att i första hand få känna på hur det är att hjälpa människor på olika sätt. Nedan finns ett citat från en ambassadör som reflekterar över dennes framtida yrkesliv och MBU:

41. *"Efter MBU ville jag bli polis och sen tänkte jag mer Securitas. Men sen blev det kriminalvården till slut. Jag vill verkligen hjälpa människor. Så mitt mål är att jobba inom kriminalvården och helst med ungdomar. Om jag jobbar där kan jag kanske lyfta fram MBU och när dom kommer ut kan det kanske vara något för dem att vända sig till. Som en ny sak i deras liv".*

Ambassadörens deltagande i verksamheten har i detta fall satt spår i form av att vilja ge andra möjlighet att få ta del av MBU. Samma tankegång illustrerades tidigare från en annan ambassadör (fältanteckning nummer 20). Gemensamt för flera av de intervjuade är att de upplever att de fått stöd av personalen i olika frågor. Som tidigare betonats är ett viktigt inslag i det sociala stödet att det kan leda till att personer lär sig att stötta andra på samma sätt som de själva fått stöttning på. Detta är en viktig brottsförebyggande och trygghetsskapande faktor i arbetet med unga personer (Colvin et al 2002:32). Den minskar risken till att individer finner anledningar till att begå brott.

Den övergripande frågan om huruvida ambassadörer påverkats till att vilja arbeta inom uniformsyrken är viktig med tanke på ett av verksamhetens syften. Ett av dessa är nämligen att genom Människan bakom uniformen bidra till att "...så ett frö hos flera ungdomar att själva söka sig till polisyrket, räddningstjänsten, eller någon annan samhällsstödande funktion någon gång i framtiden" (MBU 2011:2). Sammanfattningsvis kan konkluderas att MBU på olika sätt har

påverkat och berört ambassadörernas mål i livet. Flera av dem menar att deras yrkesambitioner ändrats efter att de tagit del av verksamheten. Det står klart att samtliga av de intervjuade själva lyfter fram att deltagandet och upplevelserna av verksamheten, på olika sätt, förändrat deras framtidsambitioner. Som framgår så har flera kommit att bli nyfikna på just fritidsledaryrket. För att återkoppla till MBU:s verksamhetsbeskrivning bör detta anses som en ”samhällsstödande funktion” (ibid).

I denna studie framgår att MBU i flera fall lyckats med att främja en positiv utveckling hos deltagarna. En del av de ambassadörer som intervjuats har efter MBU gått vidare med att utbilda sig till yrken som de inspirerats till genom verksamheten. Det handlar här inte så mycket om främst uniformsyrken såsom att arbeta inom Kultur och fritid. Med detta som utgångspunkt bör de ansvariga för MBU fundera över om denna aspekt inte ska få större utrymme i verksamhetens syfte. Att sträva efter att främja en positiv utveckling samtidigt som man motverkar icke önskvärda skeenden är alltså det jag åsyftar. Eftersom det finns tydliga tecken på att ambassadörer berörts mer av vissa av verksamhetens delar än andra, bör de förstnämnda få ett större utrymme i MBU. En del är alltså att ambassadörer kan få arbetserfarenhet genom deltagandet i verksamheten. Detta kommer att problematiseras ytterligare i kapitel 8 och avsnittet om rekommendationer för framtidens arbete med ambassadörsföreningen.

■ Att känna stolthet

Ett genomgående tema i intervjuerna med ambassadörerna är att de upplever en stolthet med att vara del av MBU. Denna stolthet bottnar bland annat i faktorer som berör deras närsamhälle och synen på det. Detta illustreras av en ambassadörs berättelse nedan:

42. ”Det är ändå coolt var MBU startade. Jag hade aldrig kunnat tänka mig att en förort skulle kunna göra det. Alla har ju fördomar om förorten och man hör mycket dåligt i media. Men det är ju faktiskt här i förorten som det startade. Det kommer ju hela tiden nya ambassadörer så det växer ju bara mer och mer dessutom”.

Det blir här tydligt att den kontext som MBU verkar inom påverkar ambassadörerna. I detta fall på ett positivt sätt i form av en förvåning och inte minst en stolthet i att dennes förort skapat en framgångsrik verksamhet. Ambassadören förklarar ytterligare hur förorter ofta betraktas negativt men att MBU är en positiv kraft som dessutom vuxit sig starkare med åren. Samtidigt som exemplet är positivt så är det även en tydlig indikation på att ungdomar i förorten kan påverkas av den bild som bland annat media förmedlar av desamma. Professorerna Thomas Johansson och Philip Lalander har i sin forskning funnit att media sällan belyser vanliga inslag i livet i förorten utan i stället tar fasta på olika sociala problem. På senare år har stort fokus ägnats åt ungdomsgång och kravaller. De menar att mediebevakningen tenderar att beskriva förorter som en verklighet som skiljer sig från den som majoriteten av befolkningen lever i (Lalander och Johansson 2012:193). Forskning på trygghetsskapande arbete och brottsprevention betonar att positiva inslag och framgångssagor i närområdet är synnerligen betydelsefulla för att inge hopp hos invånarna (O’Neill 2006:192). Särskilt viktigt är detta i områden där de boende tvingas leva med att kriminalitet ständigt gör sig påmind. För ambassadörerna och den övriga skötsamma (majoriteten) människor på orten kan framgångssagor såsom MBU bidra till att just inge hopp och inte minst en känsla av stolthet. Detta noterades i fältanteckning 42.

Samtliga av de intervjuade ambassadörerna visar tydliga tecken på att de identifierar sig med MBU och tar sitt ambassadörskap på stort allvar. Framför allt känner de en stolthet över att vara del av verksamheten.

43. ”Det är coolt för nyligen åkte dom ju till Frankrike. Jag blev jättechockad av att dom skulle berätta om MBU där. Alltså i ett helt annat land. Det är faktiskt riktigt coolt. Jag skröt om det direkt (skratt). Åh just det! Vi fick ju besöka Stockholm. Det var skitroligt. Vi åkte till Kista och brandstationen där och berättade om MBU. Dom blev jätteintresserade av vårt koncept”.

Vad som åsyftas med Frankrike är den resa som en gruppleddare inom MBU genomförde tillsammans med en ambassadör. Syftet med resan var att delta i en mäs­sa (Nantes Creative Generations) där unga människor som arbetar med olika projekt från hela Europa möttes för att utbyta erfarenheter. Det var en jury som avgjorde vilka projekt som skulle få delta och MBU tillhörde de som blev utvalda. De intervjuade ambassadörerna förmedlar hur de fascinerats av och på ett glatt vis stoltserat över att "deras MBU" kommit att uppmärksammas internationellt. Det faktum att de själva inte var med på resan framträder inte som ett hinder för detta eftersom de tydligt identifierar sig med verksamheten och således känner stolthet när MBU uppmärksammas.

Resan till Stockholm som nämns skedde hösten 2012. Då åkte representanter från MBU till Rosenbad för att presentera och berätta om MBU för dåvarande justitieministern Beatrice Ask. Med på besöket var sexton ambassadörer, en brandman, en polis och två ungdomshandle­dare. Det är tydligt att besöket hos justitieministern och möjligheten att få presentera MBU gjorde ett starkt intryck på flera av dem. Budskapet som man ville förmedla framstår i detta fall som det mest betydelsefulla gällande resan. Nedan förklarar en ambassadör om det starka intryck som besöket i riksdagshuset gjorde:

44. "Det var ett riktigt tju­sigt ställe. Jag tänkte att det här var ju inte alls som man tänkt sig men vi hade ju blivit inbjudna att hålla en föreläsning. Vi fick jättebra respons och någon dag senare nämnde justitieministern oss och vårt MBU i en tv-intervju. Jag tyckte det var en jättecool grej. Det var riktigt trevligt och mäktigt allting. Första gången jag var inne i en sån fin sal dessutom".

Utöver stoltheten i att vara del av MBU framkommer att de intervjuade ser det som en ära att utföra uppgifter å MBU:s vägnar. Detta är tydligt då en före detta ambassadör berättar om sina upplevelser av ambassadörsföreningen:

45. "Jag var den som föreläste för folk och åkte runt och så. Rekryterade andra ungdomar kan man säga. När andra städer skulle starta så åkte jag dit och höll föreläsning om grunderna i MBU och varför det startade. Jag är social och blir inte nervös så jag kan prata framför folk trots att det var okänt folk för mig. Det var kul. Jag var den som var given på alla föreläsningar och typ den enda som vågade prata. Om det var ambassadörsmöte och gruppleddaren pratade om att vi ska föreläsa där och där så behövde jag inte ens räcka upp handen för dom visste att jag kunde det. Jag kände ett enormt förtroende".

Den före detta ambassadören talar varmt om sitt tidigare ambassadörskap och särskilt påtaglig är åter en stolthet som funnits av att vara del av verksamheten. I detta fall tycks förtroendet som upplevts ha inneburit mycket för denne respondent. Särskilt då dennes praktiska förmåga har setts som en stor tillgång i ambassadörsföreningen.

Relaterat till diskussionen om att känna stolthet, bör betonas att det finns kriminella individer i Östra Göteborg som mobiliserar mot MBU och varken vill se nya deltagare genomgå MBU-utbildningen eller att deltagare är kvar som ambassadörer. Detta var särskilt tydligt när höstterminen 2013 startade i skolorna men ambassadörerna ger uttryck för att detta är någonting som tenderar att existera även nu. Nödvändigtvis inte enbart av rent kriminell karaktär utan framför allt av en attityd där samvaro med myndigheter ses som klandervärd. För ett par år sedan bidrog dock situationen till att ambassadörer undvek att bära sina tröjor med MBU-loggan ute på gator och torg. Detta eftersom en del tvingades utstå hot och negativa kommentarer om sin involvering i MBU och specifikt med polisen i MBU. Problemet angreps genom att ansvariga för verksamheten i möte med ambassadörer gav samtliga möjlighet att lämna verksamheten om de kände sig illa till mods av det som utspelats. Den drastiska åtgärden ledde inte till några avhopp men den belyser allvaret i situationen.

På frågan om det som utspelades är någonting som påverkar ambassadörerna att inte ha på sig sina MBU-tröjor idag svarar en bestämt:

46. "Nej jag har aldrig känt nånting sånt alls. Jag är stolt över min MBU-tröja. Den kan jag ha på mig när jag vill och var jag vill. Jag representerar ju MBU. Det är många som kommer fram och frågar vad det står för. Många blir nyfikna på det. Det blir man ju jätteglad

över. Folk är intresserade och undrar vad MBU står för och då förklarar man och berättar att dom kan gå in på Facebook-sidan och kolla”.

Som framgår är de negativa skeendena inte en faktor som påverkar denne ambassadör till att ta avstånd från MBU. Tvärtom anses de positiva följderna uppväga de negativa. Samtliga som ingår i studien förklarar att de känner en trygghet i att ambassadörerna blir fler och fler i MBU. Samtidigt är de dock väl medvetna om att det finns individer på orten som ser negativt på MBU.

Som avslutning för detta avsnitt låter jag en av ambassadörerna sätta fingret på vad som kan sägas summera deltagarnas känslor av att vara del av MBU:

47. ”Man ser ju verkligen att MBU växer och man känner att man är del av något större. Det är en speciell känsla”.

■ Lokalsamhällets syn på MBU

Rapporten har hittills fokuserat på hur respondenterna påverkats av verksamhetens arbetssätt. Det går dock inte att blunda för att andra faktorer potentiellt kan påverka deltagarna. En sådan är den atmosfär som råder i lokalsamhället. Jag vill påpeka att jag i denna diskussion endast avser fokusera på stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. Detta eftersom det är där som intervjupersonerna i studien har genomfört sin MBU-utbildning och är, eller tidigare har varit, ambassadörer. Det som framkommer bör därmed inte ses som representativt för andra områden där verksamheten existerar.

I den förra rapporten om Människan bakom uniformen (Silva 2014:33) framkom att det finns kriminella individer i Östra Göteborg som mobiliserar mot MBU och inte vill se nya deltagare genomgå utbildningen. Med hänvisning till detta är en eventuell påverkan utanför MBU någonting som fokuserats på i intervjuerna. I intervjuer med ambassadörerna ställdes frågor som berörde hur både vänner och andra personer de kommit i kontakt med i sitt närområde, ser på MBU och på dess ambassadörsförening. Som tidigare lyfts fram berättade en ambassadör hur lokalsamhället ser på vissa myndigheter:

48. ”Jag kommer från en stadsdel där man hatar polisen. Kommer man därifrån så är det bara så”.

Kommentaren indikerar att personers uppfattningar om myndigheten skulle vara bundna till kontexten de lever i snarare än deras personliga syn på myndigheten. Huruvida detta är allmänt vedertaget för de på orten låter jag vara osagt, men det står klart att såsom ambassadören uppfattar det så är fallet så.

I Rikskriminalpolisens färskta kartläggning av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället (RPS 2014) framkommer flera mycket beaktansvärda resultat i anknytning till ovan nämnda diskussion. I rapporten finner Polismyndigheten 55 områden (fördelade på 22 städer) där lokala kriminella nätverk har en negativ påverkan på lokalsamhället. Det framkommer även att nordöstra Göteborg är en av två platser i Sverige där problematiken med lokala kriminella nätverk som har negativ påverkan på lokalsamhället, anses vara allra mest utpräglad. Här har problematiken fått störst genomslag gällande hur allmänheten påverkats och vilka effekter som de lokala kriminella nätverken haft i lokalsamhället. Ett vanligt inslag är att det existerar en misstro mot samhället och i synnerhet mot polismakten.

Med hänvisning till detta är det viktigt att beakta ambassadörernas upplevelser av eventuella motståndare till MBU. På frågan om de intervjuade känt av att personer har åsikter om deras medverkan i MBU svarar en följande:

49. ”Ja det har det funnits. En del lite äldre människor som blivit lite lacka. Men det är inget jag lägger energi på. Det är ju som personalen sa att det är ju något positivt med det. Om kriminella känner att MBU är ett hot. Jag tänkte på det och kände att det är ju fan sant. Men det är ju jättetråkigt om negativa kommentarer påverkar någon”.

Ambassadören har således anammat personalens synsätt på hur verksamheten har förmågan att vara ett hot och en konkurrent till kriminella krafter. Faktum kvarstår dock att det finns de som anser att det går emot lokalsamhällets normer att vara del av en verksamhet där myndigheter och främst polisen är involverad. Wikström och Sampson (2003:128) betonar att människor kan konfronteras med sådana informella normer på platser där kriminella attityder är påtagliga. Dessa riskerar att påverka hederliga medborgare på ett negativt sätt då de kan styra både beteende och agerande. Jag vill här poängtera vikten av att MBU fortsätter sitt arbete att vidareutveckla ambassadörsföreningen. En eventuell avveckling riskerar att sända signaler om att man besegrats av fientliga attityder. Detta riskerar att vara förödande för både närområdet och inte minst för verksamhetens ambassadörer. Personalen från de olika organisationerna skulle i sin tur riskera att gå miste om det förtroendekapital som de skapat genom att vara del av MBU.

När det handlar om hur personer, som ambassadörerna kommit i kontakt med, ser på ambassadörernas roll framkommer två olika spår. Det finns dels personer som respekterar det (vissa har exempelvis själva gått MBU-utbildningen), dels andra som betraktar det som negativt på grund av polisens involvering i verksamheten. Det sistnämnda illustreras nedan:

50. "Jag har fått höra massa typ snitch och såna saker. Att jag samarbetar med polisen bara för att berätta vad andra gör i trakterna och sånt. Men det är sånt jag försöker strunta i. Jag berättar ju då om MBU men en del håller fast vid sitt".

I intervjuerna med ambassadörerna framgår att de personer som har åsikter om MBU, oftast har det om specifikt polisen och just deras involvering i verksamheten.

51. "Det är främst polisen dom tänker på. Att man har samarbete med polisen liksom. Jag har inte hört så mycket om typ brandmän och ambulansen. Att man hackar på just dom. Jag har bara hört att dom hackar mest på polisen".

Det är ett genomgående tema att ambassadörerna upplever att det huvudsakligen är polisen som utomstående kritiker associerar med MBU. De intervjuade har olika strategier för att bemöta detta. Antingen försöker de förklara vad syftet med MBU är men om det inte fungerar försöker de att bortse från negativa åsikter. Eller, som en ambassadör säger; att inte "lägga energi" på det. Oavsett strategi står det klart att det är en verklighet som flera deltagare i MBU kan tvingas möta där de bor. Av denna anledning är det särskilt viktigt att stärka dem genom ett starkt kontaktnät i en aktiv verksamhet där deltagarna övertygas om dess långsiktighet.

Som tidigare behandlats finns ambassadörer som inte berörts av utomståendes kritik mot deras involvering i MBU. Det finns dock exempel på ambassadörer som påverkas av detta och som följd inte vågar ha på sig sina tröjor med MBU-loggan. I arbetet med denna rapport uppdagades exempel på hotfulla situationer som uppstått. Närmare bestämt handlade det om kommentarer till ambassadörer om att dessa inte ska ha sina tröjor på sig ute. Påträffas de med tröjorna på utomhus så kan det leda till konsekvenser i form av våld. Således har ambassadörer utsatts för hot om våld på grund av att de blivit sedda ute med sina tröjor på.

Samtidigt som respondenterna upplever att det finns motståndare mot MBU, så har flera av dem sina tydliga uppfattningar om vad det beror på:

52. "Egentligen har folk ingen rätt att säga elaka saker för dom har ingen aning om vad MBU är. Men vissa av dom som säger sånt är ju kriminella. Inte alla men många har fördomar. Jag har själv sagt till mina kompisar som inte gillar MBU att dom kan gå med själva så dom får se att det inte är som dom tror. Jag har berättat att det faktiskt är jättekul att vara med och att man träffar nya vänner. Så vissa har faktiskt sökt efter att jag berättat om det".

Strategin med att förklara vad syftet med MBU är, kan således resultera i att andra ungdomar av ren nyfikenhet väljer att själva söka till MBU-utbildningen. Därmed har verksamheten, tack vare ambassadörernas entusiasm, möjlighet att växa sig ännu starkare. I samband med detta vill jag betona den resurs verksamheten besitter i sina ambassadörer, när det handlar om att få ut sitt budskap.

I intervjuerna framkommer att ambassadörer ofta värnar om att yngre ungdomar från närområdet ska ges goda förutsättningar i framtiden. Här gör sig åter det sociala stödets effekter sig

påmint. I miljöer som präglas av prosocialitet och stöd ökar möjligheterna för att människor ska vilja ge tillbaka av vad de själva upplever att de fått hjälp med. Stödet kan således skapa en positiv cirkel och bidra till att människor finner färre anledningar till att söka sig till alternativa och destruktiva kretsar (Colvin et al 2002:32). Således påträffas trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekter i sammanhanget.

Citatet nedan illustrerar en ambassadörs syn på stereotyper i förorten relaterat till bilden av polisen. Det belyser även dennes vilja av att värna om yngre ungdomar:

53. *"När jag var i den åldern som många är när dom går med i MBU så vågar man ofta inte stå upp för sig själv. Jag vet många som inte vågade säga nej till att göra felaktiga handlingar. Så dom kanske kan se mig som en invandrarkille från förorten som faktiskt gillar polisen. Det kanske är någon som innerst inne vill bli polis men som kanske inte vågar säga det framför alla grabbarna. För att det finns rädsla och för att grabbarna vet vem dom är. En del kanske tänker att dom misshandlas om dom säger att dom vill bli poliser. För det är ju sånt som händer överallt i förorterna. Man hänger på torget och ser man polisen pekar man fuck you och kallar dom grisar. Det är ju det som händer här ute".*

Även om det inte är lika påtagligt utifrån intervjuerna, så finns det dock även exempel på åsikter åt andra hållet. Nämligen att ambassadörernas vänner inte ser det som ett problem att man är med i MBU:

54. *"Alla mina vänner vet att jag är med i MBU. Nu är dom ju lite för gamla men många känner att dom också hade velat gå MBU. Dom vet kanske att dom hade chansen någon gång men att dom nu är för gamla och det är för sent. Dom är ju över 20 år. En del andra vänner tycker väl inget speciellt mer än att det är en bra grej men kanske inget för just dom. Och MBU är ju inte för alla. Inget är för alla. Men många av mina vänner har gått MBU".*

En annan ambassadör berättar om vad vänner tyckte då det då det blev känt att denne skulle gå med i verksamheten:

55. *"I början hade dom åsikter. Dom som hatade polisen sa ju aldrig att just jag var en golare. Vissa andra i MBU har ju utsatts för det på grund av att dom varit med. Alltså att folk trott att dom varit golare och att dom hjälper polisen och så. Men jag hade ju inga problem för alla litade ju på mig. Jag förklarade för dom vad MBU var och vissa tyckte det lät jättebra. Så jag kunde stå och prata med polisen utan problem. Jag kunde stå och prata med polisen utan att någon såg ner på mig".*

Detta citat illustrerar någonting som jag starkt vill understryka. Nämligen att det snarare tycks vara undantag än norm att ungdomar på vissa håll kan samtala med polisen. Med hänvisning till vad som framkommit i bland annat Rikskriminalpolisens nationella översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället (RPS 2014), är detta inte en jättechock men ändå en dyster sanning. Därför vill jag här påpeka den viktiga roll som MBU innehar gällande att påverka utvecklingen i en samhällsligt gynnsam riktning. I verksamheten ges ungdomar möjlighet till att interagera med Polis utan att förringas för sakens skull. Arbetet med att stödja ambassadörsföreningen, där värderingar som dessa är norm, kan inte understrykas nog. Polisens involvering i verksamheten är därmed grundläggande för att främja en utveckling som tillåter ungdomar att samtala med personal från myndigheten. Elijah Anderson (1999) menar att en sorts gatukod, som utmärks av fientliga och problematiska relationer till institutioner och samhällets rådande normer, kan frodas i tuffa stadsmiljöer. Enligt synsättet möts poliser och andra myndighetspersoner med misstänksamhet och öppet hat. Sammantaget är tröskeln till kriminalitet låg eftersom den tuffhet som inom denna värld anses existera, riskerar att locka mer än samhällets hederliga vägar till framgång (Anderson 1999:36). Med hänvisning till detta vill jag belysa vikten av att MBU presenterar vägar som kan leda till framgång utan att de står i kontrast till samhällets normer. I diskussionen vore det obetänksamt att bortse från hur utanförskap kan påverka människor till att söka sig till ett liv utanför lagen. Peterson och Ålund (2007) har problematiserat utanförskapets potentiella effekter för människor. Däri återfinns just ett fäste i en hård värld:

"Utanförskap kan komma att skapa subkulturer som ger en känsla av identitet och förankring

i en hård värld. Gängbildningar, konflikter, symboliska strider och våldshandlingar återspeglar nyfattigdom, medborgerlig osäkerhet och en hemlöshet i samhället” (Peterson och Ålund 2007:192)

Utifrån detta perspektiv är det förståeligt att en ovilja att samverka med polisen gör sig påmind i en del ungdomars liv på orter som präglas av utanförskap. Björk (2006:26) belyser detta då han menar att ungdomar i hårda miljöer anammar ett synsätt där de ges respekt genom att ta vara på sig själva utan någon som helst polisinblandning. Att bli kallad för golare antyder således att en person avvikit från de lojalitetsprinciper som gäller för de med hårdföra attityder (Fondén 2007:213).

En ambassadör som var del av en av de första grupperna av MBU, förklarar hur det dåvarande projektet mottogs av vissa personer:

56. ”Det negativa var ju det med golare. Att dom trodde att alla vi som var med i det här projektet hjälpte polisen på något sätt. Dom ansåg då att dom som gick med var golare. Att några stycken var det men inte alla. Det positiva var ju att jättemånga sökte sig hit och att det spred sig så snabbt. Det var ju hur många som helst som sökte så dom behövde ju kolla igenom alla ansökningar för det var så många som ville vara med. Så det är ju egentligen det positiva. Att många blev nyfikna på MBU och ville gå med och se själva”.

På frågan om hur man i verksamheten ska se på dessa attityder som går emot konceptet MBU, så svarar en ambassadör:

57. ”Dom här fördomarna och allt mellan ungdomar, poliser, brandkåren och ambulanssjukvården. Jag tycker allt det ska bort. Jag tycker man ska få in i ungdomars huvuden att dom här personerna är viktiga för oss. Dom ger oss väldigt mycket. Sen tror jag inte man kan ändra på alla dom personerna som är emot detta. Är dom såna så är dom ju det. Men just den bilden som dom har kan man nog ändra på lätt. Om man liksom bara får dom att förstå”.

Sammanfattningsvis bör några punkter betonas i anslutning till diskussionen om lokalsamhället syn på MBU. Östra Göteborg har de senaste åren präglats av gängproblematik och flera allvarliga fall av skottlossning har ägt rum. Händelser som dessa påverkar i sin tur invånarna på orten då en rädsla och osäkerhet skapas. En effekt av dessa kriminella skeenden är att förtroendet för samhällets funktioner har påverkats negativt. Människan bakom Uniformen är en tydlig kontrast till de kriminella skeenden och makter som finns på orten. Verksamheten erbjuder ungdomar tillträde till en legitim och prosocial arena som är synnerligen betydelsefull eftersom inslag av kriminalitet, socialt utanförskap och social oro existerar på orten. Genom att erbjuda ungdomar möjlighet att delta i meningsfulla aktiviteter och i samband med detta knyta sociala band till legitima aktörer, ökar chanserna till att minska den sociala oron i närsamhället. Detta bör betraktas som ett kontinuerligt arbete snarare än någonting händelsestyrt som aktualiseras endast då omständigheterna kräver det.

---

7. ANLEDNINGAR TILL ATT LÄMNA AMBASSADÖRSFÖRENINGEN

I denna del övergår analysen till att fokusera på områden som de före detta ambassadörerna lyft fram som orsaker till att de inte fortsatt som ambassadörer. Därefter skiftar fokus till de nuvarande ambassadörerna och hur de ser på sin framtid och MBU. Viktigt att poängtera är att de intervjuade ambassadörerna själva inte använder ord som att ”sluta” eller ”att avsluta” ambassadörskapet. En tydlig distinktion görs i hur de ser på att inte närvara på olika träffar och att helt och hållet sluta som ambassadör.

■ Före detta ambassadörers skäl till avhopp

De före detta ambassadörer som intervjuats berättar om hur de gått vidare i sina liv efter MBU. Samtliga ger intryck av att ha påverkats positivt av att ha varit del av verksamheten. På frågan om varför man lämnade ambassadörsföreningen svarade en enligt följande:

58. *”Jag hade nyligen skaffat jobb och hade fullt upp i skolan. Jag var tvungen att åka från skolan. Till och med tvungen att fråga rektorn om lov att sluta tidigare för att kunna åka och jobba och tjäna pengar. Det var så det flöt på så det var svårt att hinna med MBU. Men jag sa till dom att inte riva mitt kontrakt. Utan det var bara en paus och sen om det skulle lugna sig och jag kände att jag hann då är jag jättegärna med igen”.*

Ambassadören framstår således inte ha varit redo att helt lämna MBU. Däremot stod klart att denne ansåg det viktigare att fokusera på det som för stunden sågs som mer betydelsefullt. För att söka klarhet i hur beslutet fattades så ställdes frågan om det var ett svårt beslut att ta:

59. *”Egentligen inte för jag prioriterade mitt jobb och skolan först. MBU var inget jag satte framför jobb och skola. Det var mer en grej på kanten. Så om till exempel det inte var jobb eller skola en dag. Ja men MBU då så klart. Hänger du med?”.*

Ambassadörens förklaring kan anses tyda på att MBU betraktades som en intressant fritidssyssla och i samma kategori som andra föreningar. För ungdomar har fritidsverksamheter stor betydelse gällande livskvalitet (Ungdomsstyrelsen 2007:23). Detta konstateras i en rapport av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (tidigare Ungdomsstyrelsen). Utöver diverse vetenskapliga belägg torde ambassadörernas intresse och deltagande vara ytterligare bevis för de viktiga funktioner som MBU fyllt i deras liv.

Nedan illustreras en annan före detta ambassadörs reflektioner om dennes val att lämna verksamhetens ambassadörsförening.

60. *”Det blev svårt för mig till slut för vi hade möten ofta. Varje vecka så jag hann tyvärr inte. Det var mycket med skola och träning så det var därför jag inte hann med det till slut. Det var inte ett lätt beslut men skolan fick gå före. Jag springer ju fortfarande på poliserna och andra ute. Det känns naturligt för vi känner ju varandra. Så då hälsar man och pratar lite. Dom är ju jättesnälla. Sen har man ju lärt sig att om dom uppfattas som dryga så är det för att det är något på gång. Men har dom tid så stannar dom alltid och tjötar lite”.*

I enlighet med tidigare före detta ambassadörer framstår åter skolan som en bidragande orsak till att man kan få svårt med att ha tid med MBU. Ambassadören ovan var del av verksamheten när den var relativt ny och mötena var fler än idag. Således är det förståeligt att det är svårt att balansera fritiden med både studier, idrottsträning och MBU. Jag vill dock betona att för deltagarna som inte ägnar sig åt exempelvis sport på fritiden, så fyller MBU en ännu mer betydelsefull roll. Detta eftersom verksamheten då kan fungera som ett prosocialt och positivt

umgänge i likhet med annat föreningsliv. Med detta sagt skiftar jag nu fokus från de före detta ambassadörerna till de nuvarande.

■ Nuvarande ambassadörers tankar om sin framtid i MBU

För att få insyn i hur nuvarande ambassadörer ser på sin egen framtid relaterat till MBU och ambassadörsföreningen, berördes temat i intervjuerna med dessa. Närmare bestämt fick de reflektera över vad de ser för eventuella hinder för att vara fortsatt del av verksamheten. En gemensam nämnare visade sig vara att samtliga för närvarande inte har några planer på att avsluta sitt ambassadörskap. Detta beror till stor del på att de inte vill lämna den speciella gemenskap som de är del av i MBU. Den tidigare diskussionen om att ambassadörerna känner stolthet av att vara med är en annan faktor som berördes:

61. "Alltså jag har inga tankar på att sluta. Men man vill ju att det ska utvecklas. För om det stannar upp är det inte kul. Man är ju med för att det finns möjlighet att få det att växa. Grejen är att vi vill använda pengarna för att komma ut till andra städer och deras MBU. Inte för att åka på semester. Utan åka till Kista och se hur det går för deras MBU. Det har alltid med MBU att göra och inte nöjen. Vi funderade på att åka ner till Malmö men vi är 40 ambassadörer och hade inte råd så vi fick göra något i Göteborg istället. Så vi försöker göra det enkelt så inte pengarna bara försvinner. Jag tror inte riktigt folk förstår vad vi gör med pengarna. Dom kanske tror vi har det till nöjen men det är mest för att kunna sprida MBU och nå ut".

Att man vill att verksamheten fortsätter att utvecklas är en faktor som nuvarande ambassadörer lyfter fram som viktig för att vara fortsatt del av MBU. I intervjuerna har framkommit att nuvarande ambassadörer upplever att MBU-utbildningen får mycket stort fokus i verksamheten, medan de som ambassadörer i vissa fall hamnar i skymundan. Ambassadörerna är införstådda med att MBU-utbildningen är grundläggande för verksamheten. De menar dock att med anledning av det stora antalet medlemmar i ambassadörsföreningen, så bör verksamhetens resursfördelning stå i proportion till detta.

Jag vill poängtera att respondenterna huvudsakligen inte talar i ekonomiska termer utan snarare om en viss avsaknad av umgänge och möten med den uniformerade personalen. Detta bör ses som positivt eftersom det innebär att de uppskattar att få möta uniformspersonalen. De ansvariga för verksamheten bör därför se över möjligheterna till utökad interaktion mellan personalen och ambassadörerna. Flera ambassadörer betonar att brandmännen är den grupp som de mest frekvent möter i olika sammanhang. Detta torde gå att härleda till att organisationen har inskrivet i sin verksamhetsplan att MBU är ett viktigt inslag för räddningstjänsten att vara del av för att kunna motverka social oro (RSG 2014b). Resultatet i denna studie pekar på att detta i nuläget ger resultat i form av bland annat ambassadörers upplevelser av räddningstjänstens frekventa involvering i MBU.

Verksamhetens ansvariga strävar efter att hålla ambassadörerna sysselsatta så att de får möjlighet att utvecklas och upplever att de bidrar. Detta arbete bör definitivt fortsätta samtidigt som det vore gynnsamt att se över möjligheterna till fler möten mellan ambassadörer och personal. En ambassadör ger sin syn på saken:

62. "Alltså det är väldigt viktigt att det inte ska tappas det här med MBU. Så att det inte dör ut. För då tappar man ju intresset".

Sammanfattningsvis har det framkommit i intervjuerna att de som gått vidare efter MBU har gjort det med anledning av studier och arbete. Detta bör vara målet för verksamheten. Nämligen att avhopp endast sker om andra givande och utvecklande möjligheter infunnit sig i deltagarnas liv. Sådana som passar ännu bättre in beroende på i vilken situation de befinner sig i sina liv. Som i till exempel fallet med ambassadören som fick "fullt upp" med både skola och nytt arbete. Jag argumenterar för att detta är ett positivt tecken och någonting som bör strävas

efter snarare än fruktas. Detta eftersom det illustrerar hur ungdomarna utvecklat resurser för att integreras i samhället på ett positivt sätt samtidigt som de bär på en stolthet som i flera fall kan härledas till MBU. De ambassadörer som nu är del av föreningen menar att det är viktigt att MBU i framtiden fortsätter att utvecklas eftersom det bidrar till att man vill vara del av verksamheten. Fler möten och samarbeten med de organisationer som är del av MBU tillhör områden som de anser kan utvecklas. Räddningstjänstens involvering anses mycket positiv och ambassadörerna har förhoppningar om att de övriga aktörerna även ska bli lika frekventa inslag i föreningens olika delar.

---

8. AVSLUTANDE DISKUSSION

Det huvudsakliga syftet med denna rapport har varit att undersöka vilka faktorer som bidrar till att ambassadörer väljer att vara del av ambassadörsföreningen. Rapporten har även fokuserat på hur ambassadörers tillit till enskild uniformspersonal och hur det övergripande förtroendet för organisationerna har påverkats av deltagandet i verksamheten. Utöver detta har även undersökts hur lokalsamhällets syn på MBU påverkar ambassadörerna samt huruvida MBU haft en påverkan på ambassadörers framtida yrkesval. I en avslutande diskussion ska jag försöka sammanfatta rapportens centrala drag för att slutligen ge min syn på en del om framtidens arbete inom MBU och dess ambassadörsförening.

■ Sammanfattning

Som framkommit i rapporten har ambassadörsföreningens arbetsområden expanderat genom åren. Ett ihållande tema är dock att det är ambassadörer som introducerar MBU för nya deltagare på informationsträffen och minglet. De ansvariga för verksamheten tror starkt på att nya ungdomar har lättare att ta till sig av verksamhetens budskap om de som informerar om MBU själva är unga personer. Därtill strävar man efter att konsekvent ta fasta på att förslaget med en ambassadörsförening från första början kom från ungdomar själva. Ambassadörerna är ett naturligt inslag i MBU-utbildningen eftersom det alltid närvarar två stycken som agerar hjälpledare vid träffarna med uniformspersonalen.

Från att enbart ha varit kopplad till MBU-utbildningen har ambassadörerna nu även kontinuerliga samarbeten med delar av de organisationer som är del av verksamheten. Det mest frekventa samarbetet har man med räddningstjänsten som utgör en stor del av MBU. Detta avspeglas på så sätt att ambassadörerna har en djupare relation till anställda inom denna organisation än till övriga aktörer inom MBU. Ambulanssjukvården och Securitas lyser med sin frånvaro gällande aktiviteter relaterade till ambassadörsföreningen. Denna studie pekar dock på att detta är ett större bekymmer för ambulanssjukvården än för Securitas. Detta med anledning av de sistnämndas framgång i att ha och tidigare ha haft ambassadörer anställda inom sin organisation. Jag vill här understryka att det viktigaste inte är att ha egna anställda från MBU i sin organisation, även om det kan vara en stor vinst, utan att få ungdomarna att identifiera sig med respektive organisation. I Securitas fall lyckas man dock med detta tack vare att man har anställda som genomgått MBU-utbildningen. Räddningstjänsten å andra sidan har inga anställda som varit med i MBU i ungdomsåren. Trots detta har organisationen nått framgång i form av att ambassadörerna anser sig ha goda relationer till organisationen och dess anställda. Detta tack vare ett gediget arbete med att aktivt vara del av både MBU-utbildningen och verksamhetens ambassadörsförening.

Polisen och ambassadörsföreningen har i samband med polisrytteriet haft utbyte av varandra. De möts även på utbildningen i Kommunikativt förhållningssätt men utöver detta finns inte ytterligare samarbetstillfällen. Detta är någonting som ambassadörerna saknar och önskar mer av. Samtliga intervjuade ambassadörer anser att de båda grupperna skulle gynnas av ett utökat samarbete.

Ett område som utvecklats sedan föreningens etablering är det frekventa samarbetet med övrig verksamhet inom Kultur och fritid i Östra Göteborg. De olika läger som anordnas är exempel på tillfällen där ambassadörer fått möjlighet att arbeta. Även på andra evenemang har MBU-ambassadörer kommit att bli mer eller mindre permanenta delar av den sammanlagda personalstyrkan. Chansen till detta uppskattas av ambassadörerna och det är en av flera anledningar till att man väljer att vara del av verksamheten. Arbetslivserfarenheten som ambassadörer kan få är viktig då den är ett konkret exempel på en stor förtjänst med verksamheten.

Andra sammanhang där ambassadörer medverkar är på MBU-personalens utbildningsdagar där de bidrar med ungdomars perspektiv på arbetet som personalen bedriver. Föreläsningar är ett bestående inslag där deltagarna tillsammans med personalen informerar om MBU för olika målgrupper. I dessa sammanhang medverkar ofta personal från räddningstjänsten och som framkommit i rapporten bidrar detta till den positiva bild som ambassadörerna har av organisationen.

Bland faktorer som bidrar till att ambassadörer väljer att vara del av föreningen återfinns olika former av stöd. Ambassadörerna berättade i intervjuerna att de i MBU fått hjälp inom olika områden i sina liv. Flera av respondenterna känner att framför allt fritidsledarna, men även uniformspersonal, har funnits till hands när de varit i behov av att prata med någon. Detta gäller även för tidigare ambassadörer som också upplever att de fortfarande kan vända sig till personalen i olika situationer. Utöver att finnas till hands upplever de intervjuade en stor trygghet i att personalen förmedlat att ambassadörer aldrig ska tveka att kontakta dem vid olika bekymmer. De som inte varit i behov av detta menar att det ändå bidragit till att de känt sig betydelsefulla.

Ett annat tema är personalens förmåga att berömma goda insatser från ambassadörerna. Flera av de intervjuade berättade att personalen ofta pekade på sådant som deltagarna varit bra på. Detta illustrerar de tydliga inslag av uttryckt socialt stöd som deltagarna ges i verksamheten. Sammantaget bidrar detta till att ambassadörerna får bekräftelse på sin värdighet och därmed får en ökad självuppskattning.

I ambassadörföreningen finns även tydliga inslag av att medlemmarna har tillgång till instrumentellt socialt stöd. Genom de många olika samarbeten som MBU har med olika aktörer har ambassadörer fått erfarenhet av hur det är att arbeta på exempelvis arrangemang såsom läger och festivaler. Det faktum att de på vissa evenemang får betalt anses inte vara det viktigaste för dem. Erfarenheten och chansen till att möta nya människor anses spela desto större roll. Utöver att ambassadörer fått arbetserfarenhet i verksamhetens många olika arbetsområden, har flera av dem knutit kontakter som bidragit till att de fått arbete på annat håll. De nämnda faktorerna är starkt bidragande orsaker till att ambassadörer väljer att vara del av föreningen. Verksamheten kan nämligen fungera som en väg in i arbetslivet. Detta är någonting som de intervjuade inte förväntat sig men ser som en mycket positiv bieffekt.

I denna studie har det framkommit att ambassadörer ser gemenskapen som den kanske största anledningen till att de vill vara kvar i MBU. Detta gäller både gemenskapen till de andra ambassadörerna och den till fritidsledare och uniformspersonal. Ofta handlar det om att de intervjuade känner samhörighet med människor som delar samma värderingar som de själva. I verksamheten finns exempel på att deltagare har lämnat destruktiva bekantskapskretsar bakom sig efter inträdet i MBU. Vikten av att ungdomar erbjuds tillträde till miljöer såsom MBU, som präglas av prosociala aktiviteter och som delar samhällets värderingar, är grundläggande för att detta ska kunna ske.

Ambassadörerna som ingått i denna studie menar att det är en speciell upplevelse att kunna knyta sociala band till personer inom, vad de själva menar, yrken med social status. Flera ambassadörer har gynnats, även i sammanhang utanför MBU, av de kontakter de etablerat inom verksamheten. Exempel på detta är bland annat att ha fått hjälp med referenser vid sökande till högskola. Kontakten till enskilda individer inom uniformsyrkorna är någonting som de är stolta över. Som framkommit är detta någonting som ofta står i kontrast till andra fientliga inställningar gentemot myndigheter. Här åsyftas attityder som kan existera på orter som präglas av utanförskap, låga utbildningsnivåer, segregation, hög arbetslöshet, en splittrad problemlösningsförmåga och distans till polismakten (Björk 2009:45). Därmed går inte att bortse från den viktiga roll som de sociala banden har till aktörerna i MBU. Detta eftersom starka sociala band till legitima källor förebygger olika former av antisocialt beteende hos individer. Med tanke på den sociala situation som existerar i Östra Göteborg är ambassadörernas anknytning till aktörerna i MBU exempel på oerhört viktiga, men samtidigt ömtåliga sociala band till legitima källor.

Ambassadörmöten ses som ett viktigt forum för att bibehålla och stärka gemenskapen till de andra deltagarna och personalen. I denna studie har framkommit att de intervjuade önskar se att

ytterligare uniformspersonal deltar på möten. Detta eftersom de anser att det kanske mest unika med MBU är att både ungdomar och myndighetsrepresentanter är samlade i en och samma grupp.

I den förra rapporten om MBU (Silva 2014) framkom att personalen arbetade mycket med att försöka etablera en tillit till uniformspersonalen bland ungdomarna, samt att försöka öka ungdomarnas förtroende för organisationerna inom MBU. För att få ambassadörernas syn i frågor som berör tillit och förtroende har detta undersökts i denna studie. Gemensamt för många av ambassadörerna är att de innan MBU haft en betydligt mer fientlig inställning till polisen än gentemot räddningstjänsten, ambulanssjukvården och Securitas. Denna bild beror till stor del på en påverkan från de områden de bor i och vilka kamrater de tidigare umgåtts med. Även innan respondenterna var del av MBU har de betraktat Räddningstjänsten och ambulanssjukvården som hjältar som samhället inte kan klara sig utan. Därmed är polisen den aktör som ambassadörerna fått den mest förändrade bilden av. Från att i många fall ha setts som fiender har poliser kommit att bli synonyma med personer som går att lita på. Detta har skett genom möten mellan deltagare och poliser i MBU. Det bör understrykas att vissa ambassadörer, trots en tidigare kritisk syn på myndigheten, ändå haft ambitioner att arbeta som poliser.

Samtliga organisationer i MBU har gemensamt att ambassadörerna fått ett större förtroende för dem. Detta härleds bland annat till att de fått en insyn i organisationernas resurser och i vissa fall snarare brist på resurser, såsom antalet uttryckningsfordon. En större förståelse för detta har medfört att deltagarna numera anser sig förstå att personalen alltid arbetar efter bästa möjliga förmåga. Det faktum att förtroende är en färskvara är någonting som gjort sig påmint i denna rapport. Det handlar exempelvis om hur respondenter, efter att ha lämnat ambassadörsföreningen, upplever bemötandet ifrån enskilda poliser. Verksamheten verkar dock lyckas med att etablera ett övergripande förtroende för de olika organisationerna. Detta är till stor del tack vare förmågan att knyta sociala band mellan enskilda ungdomar och uniformspersonal. På så sätt påvisar man att personer från organisationerna är att lita på, vilket även medför att myndigheternas övergripande legitimitet ökar. Det finns mycket att vinna om verksamhetens ansvariga i framtiden lyckas skapa ytterligare möjligheter för interaktion mellan ambassadörer och uniformspersonal. Detta bidrar till att öka förtroendet för organisationerna. Ett förtroende som alltså är en färskvara och i kontinuerligt behov av omsorg.

Gällande verksamhetens påverkan på ambassadörerna kan konstateras att samtliga av dem har berörts av att ha varit del av MBU. Det kan argumenteras för att en framtidstro och en process av identitetskapande har slagit rot hos deltagarna i verksamheten. På det personliga planet handlar det om att ha funnit sig själv och uppleva att man genom verksamheten får nya möjligheter. En mycket tydlig inverkan är hur MBU påverkat yrkesambitioner för ambassadörerna. Majoriteten av de som intervjuats förklarade att de strävar efter att ge tillbaka genom att hjälpa andra såsom de själva fått hjälp av personalen i verksamheten. Flera av ambassadörerna har ambitioner att arbeta med att stödja ungdomar såsom fritidledarna i MBU har stöttat dem. Tack vare den arbetserfarenhet ambassadörerna fått i verksamhetens olika samarbeten, har de fått känna på vissa yrkesroller som de sedermera fått mersmak för. Arbetserfarenheten som åsyftas är de olika uppdrag av Kultur och fritid som de fått chansen att vara delaktiga i.

Frågan huruvida ambassadörer påverkats till att vilja arbeta inom uniformsyrken eller andra samhällsstödjande funktioner, är viktig med tanke på verksamhetens strävan efter detta. En del av de intervjuade har efter MBU gått vidare med att utbilda sig till yrken som de inspirerats till genom MBU. Det kan även konkluderas att det finns flera exempel på ambassadörer som kan tänka sig en framtid inom ett uniformsyrke, men desto fler har blivit nyfikna på just fritidsledaryrket. För att återkoppla till MBU:s verksamhetsbeskrivning bör detta anses som en "samhällsstödjande funktion" (MBU 2011:2). Det finns emellertid problem med att dra för långt dragna slutsatser i frågan huruvida MBU är den enda faktorn som påverkat dem. För detta krävs ytterligare forskning på området och ett ännu mer djupgående och representativt urval. En longitudinell studie skulle möjligtvis kunna bidra med större insikt i just denna fråga. Med detta åsyftas en undersökning över en viss tid där man följer respondenterna genom upprepade intervjuer.

MBU utgör en viktig del av livet för ambassadörerna. Även före detta ambassadörer talade i intervjuerna varmt om sin tid i verksamheten och menade att den betytt mycket för dem i deras liv. Ett genomgående tema är att samtliga känner stolthet i att vara del av MBU. Denna stolthet relateras till att de upplever att förorter får mycket negativ uppmärksamhet i media, men att MBU är ett mycket positivt inslag och dessutom någonting som de själva är del av. De som intervjuats visar tydliga tecken på att identifiera sig med verksamheten eftersom de även till vardags anser sig representera MBU. De ser det som en ära att utföra arbetsuppgifter åt MBU:s vägnar. Både nuvarande och före detta ambassadörer är stolta över att personalen visat förtroende för dem och gett dem chansen att få erfarenhet i bland annat att få föreläsa om verksamheten. Det faktum att personalen visat förtroende har bidragit till ambassadörers stolthet och strävan efter att vilja ge tillbaka och hjälpa andra. Stoltheten bottnar även i att de upplever att MBU växer och att de känner att de är del av något större. Detta är en mycket speciell känsla för dem.

Ett framträdande resultat i denna rapport är att ambassadörer upplever att människor i deras omgivning, ofta har åsikter om MBU och framför allt om polisen och deras involvering i verksamheten. De ambassadörer som fått höra negativa kommentarer menar att en klar majoritet av dessa handlar om polisen snarare än om de övriga aktörerna eller själva verksamheten. En del ambassadörer menar att vissa områden är synonyma med en hatisk inställning till polisen. I intervjuerna har framkommit att vänner till ambassadörerna i vissa fall ansett att medlemskap i MBU innebär att man hjälper polisen och därmed sviker sin umgängeskrets. Ambassadörerna har två olika strategier för att bemöta detta. Den ena är att förklara vad syftet med MBU är och den andra är att försöka ignorera kritiken. Vänner till ambassadörerna tenderar med tiden att mjukna i sina kritiska åsikter.

Det finns flera exempel på att ambassadörer påverkat andra till att själva söka till MBU-utbildningen. De intervjuade menar att om deras vänner litat på dem så ser de inga problem med att de umgås med polisen. I sådana fall kan de obehindrat samtala med uniformspersonal ute på gator och torg. Flera ambassadörer försöker på egna sätt bidra till en sådan utveckling genom att föregå med gott exempel genom att vara öppna med sin positiva inställning; i synnerhet gentemot poliser. En del menar att de på så sätt försöker krossa en stereotyp om unga killar med invandrabakgrund som har en hatisk inställning till myndigheter.

Flera av respondenterna ser inga bekymmer med att ha på sig sina tröjor med MBU-loggan ute på gator och torg. Tvärtom upplever de att detta ofta kan leda till positiv respons från människor som är nyfikna på verksamheten. Det finns dock även tecken på ambassadörer som upplevt hotfulla situationer och därför inte vågat ha på sig sina tröjor med MBU-loggan. Hoten handlar om kommentarer om att inte bära tröjorna då det kan leda till konsekvenser i form av våld. Det finns dock även tecken på att utomstående personer inte har några problem med MBU utan snarare ser det som en positiv kraft i ett oroligt geografiskt område. Nästan samtliga i denna studie menar att de inte påverkas på ett negativt sätt och att de därmed vågar ha på sig sina tröjor. Sammantaget upplever ambassadörerna dock att utomstående individer i Östra Göteborg tenderar att ha en mer kritisk än positiv syn på MBU. Det är viktigt att poängtera att denna bild tycks vara resultatet av kriminella individers fientlighet gentemot polisen och således indirekt mot MBU. Enligt ambassadörerna tenderar dessa kritiska röster i området att höras mer än de som är positivt inställda.

När det handlar om före detta ambassadörers skäl till att ha lämnat ambassadörsföreningen har ett återkommande mönster påträffats. Detta handlar om att studier och arbete bidragit till att man fått svårt att ha tid för MBU. Ytterligare anledningar har inte påträffats i denna studie. Detta bör betraktas som positivt eftersom verksamheten i flera fall varit en stor anledning till att ambassadörerna har utvecklat resurser för att integreras i samhället. Relaterat till nuvarande ambassadörers tankar om framtiden i MBU, finns inga tydliga tecken på att de tänker lämna ambassadörsföreningen. Däremot förklarar flera av dem att de vill vara del av verksamheten eftersom den fortsätter att växa och utvecklas i en positiv riktning. Det finns dock vissa områden som bör förbättras för att helt tillfredsställa dem. Ett sådant område är ett utökat samarbete och framför allt fler träffar med samtliga organisationer i MBU. På denna punkt bör åter betonas att räddningstjänstens frekventa involvering uppskattas och dessutom avspeglas i ett större förtroende för dem än för övriga organisationer i MBU.

Sammanfattningsvis är det påtagligt att ambassadörerna har berörts av att ha varit del av MBU. Ambassadörsföreningen ökar möjligheterna för uniformspersonalen att bibehålla kontakten med de ungdomar som genomgått MBU-utbildningen.

Genom att bedriva ett kontinuerligt förebyggande arbete möjliggörs skapandet av dessa relationer. Social oro och kriminalitet behöver bekämpas långsiktigt. Det faktum att MBU existerar i Östra Göteborg har förutsättningar att över tid ge dämpande effekter och övergripande samhällsvinster. Jag vill därför argumentera för att när kostnaden för verksamhetens förebyggande arbete diskuteras, bör denna ställas i proportion till de eventuella sociala kostnader som kan bli aktuella om man inte förebygger.

■ Rekommendationer

Här följer ett avsnitt om rekommendationer för det fortsatta arbetet med ambassadörsföreningen i MBU. Den sistnämnda rekommendationen har verksamhetens ansvariga planer på att verkställa men den inkluderas likväl eftersom studiens resultat pekar på ett behov av det.

• **Precisera syftet med att bedriva en ambassadörsförening**

Genom ett mer specificerat syfte ökar chanserna till ett lyckat åtgärdsarbete. I nuläget har MBU-utbildningen ett mer definierat syfte än vad verksamhetens ambassadörsförening har. Otydligheter i verksamhetens uppdrag innebär svårigheter att fokusera på vilken typ av arbete man ska ägna sig åt. Det nuvarande upplägget inriktar sig till stor del på att ungdomar efter avslutad MBU-utbildning kan bli ambassadörer och ha fortsatt inflytande över hur MBU ska utvecklas. Det är ett ambitiöst upplägg som inbjuder ungdomarna till en demokratisk arbetsprocess. Samtidigt är det dock ett vitt formulerat upplägg som kan specificeras för att således ena gruppen. Det kan även bidra till att de olika aktörerna i MBU får en tydligare bild om vad verksamhetens ansvariga strävar efter. Detta kan i sin förlängning bidra till utökade samarbeten mellan samtliga parter. En precisering av syftet medför även att framtida effekter kan utvärderas kontinuerligt för att således granska huruvida de avsedda målsättningarna uppfylls.

• **Värna om ambassadörsföreningens främjande aspekt i att den kan vara ett sätt in i arbetslivet**

För att bedriva ett så framgångsrikt förebyggande arbete som möjligt är det fundamentalt att beakta vilka risk- och skyddsfaktorer som är mest betydelsefulla att inrikta sig på. Jag argumenterar för att ambassadörsföreningen i MBU har större möjligheter gällande en del specifika faktorer än andra. En skyddsfaktor som är värd att beakta är hur ambassadörerna i föreningen kan få värdefull arbetslivserfarenhet. Ett område som utvecklats är ambassadörernas koppling till övrigt arbete inom Kultur och fritid i stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. Som framkommit i denna rapport kan ambassadörerna vara en stor tillgång för fritidsenheten när luckor behöver fyllas. Det faktum att ambassadörerna får chansen att arbeta på uppdrag av Kultur och fritid är en betydande faktor till att de väljer att vara del av verksamheten. Att ta fasta på denna främjande aspekt av ambassadörsföreningen kan även bidra till att ungdomar i utanförskap ges värdefull arbetserfarenhet och samtidigt får en fot in på arbetsmarknaden. Detta kan i sin förlängning reducera riskerna för diverse sociala problem och inte minst främja en positiv social integration som kan ge brottsförebyggande och trygghetsskapande effekter.

• **Förankra MBU inom de olika organisationerna så att samtliga parter känner till att man är del av verksamheten**

Ett viktigt led i att ytterligare minska distansen mellan myndighetspersoner och ambassadörer är att sträva efter att samtlig personal har kännedom om den förebyggande verksamhetens existens. Som framkommit i denna rapport finns det ambassadörer som är tveksamma till huruvida

personal känner till MBU. Detta har i sin tur påverkat ambassadörers agerande i möten med uniformspersonal ute på fältet. Resultaten pekar på att deras farhågor besannats gällande en del uniformspersonals brist på vetskap om MBU. Ambassadörer känner en stor stolthet i att vara del av MBU. De upplever en samhörighet med uniformspersonal från de olika organisationerna. Därför är det grundläggande att all personal har baskunskaper i verksamhetens existens och syfte. Detta minskar risken för missförstånd mellan ambassadörer och uniformspersonal ute på fältet. Det kan även skapa en trygghet för organisationernas medlemmar att känna till att det finns ungdomar som har en stor förståelse för uniformsarbetet och därtill ser upp till dem. Sist men inte minst ökar det ambassadörernas tillit till, för dem, okänd personal. Detta stärker i förlängningen myndigheters legitimitet hos deltagarna.

• Ta tillvara det förtroendekapital som skapas i MBU

Denna punkt berör samtliga organisationer som är del av MBU men särskilt polisen. Detta med anledning av att myndigheten, jämfört med de andra aktörerna, har en mer problematisk relation till vissa ungdomar. I MBU-utbildningen ges ungdomar möjlighet att bekanta sig med polisernas yrke och lära känna personalen. Det är viktigt att detta arbete inte upphör utan att möten mellan grupperna kontinuerligt ingår även i ambassadörsföreningen. Med tanke på den kontrast som MBU är i förhållande till kriminella krafter i Östra Göteborg, finns det potential till att när-samhället kan påverkas positivt om en fortsatt satsning och utveckling av verksamheten sker. Detta eftersom negativa krafter då utmanas av en legitim och lokalt förankrad verksamhet med tydligt samarbete med myndigheter. Organisationerna i MBU har byggt upp ett stort förtroendekapital hos deltagarna. Med hänvisning till de kriminella krafter som existerar i Östra Göteborg så är detta förtroendekapital särskilt ömtåligt och viktigt att understödja för just polisen.

• Utöka antalet ambassadörsträffar

Denna studie pekar på att ambassadörer känner en stor gemenskap till varandra och ofta tack vare att flera av dem genomgått MBU-utbildningen tillsammans. Det är viktigt att den motivation och gemenskap som de delar tillvaratas och förstärks ytterligare i ambassadörsföreningen. Ett sätt att bidra till detta är att anordna fler träffar för dem som är del av föreningen. Ambassadörsmötena uppskattas av deltagarna och mycket beroende av att gruppen samlas. Det är därför värt att fundera över om inte fler träffar utöver möten bör finnas. Den informella formen av social kontroll som finns i ambassadörsföreningen kan dessutom öka chanserna till att ungdomar som bär på tyngre social problematik, fortsätter på den positiva bana som MBU innebär i deras liv.

• Se över möjligheten till fler träffar och utökat samarbete mellan uniformspersonal och ambassadörer

Resultaten i denna studie tyder på att ambassadörer känner en, för dem, viktig gemenskap med uniformspersonalen som de lärt känna i MBU-utbildningen. Samtidigt upplever de att kontakten till uniformspersonalen tenderar att försvagas i ambassadörsföreningen. Som framkommit är räddningstjänsten den aktör som är mest involverad i ambassadörsföreningen och detta underlättar för personalen att knyta sociala band till deltagarna. I den mån det är möjligt bör ett utökat samarbete finnas även med övriga aktörer i MBU. Det är grundläggande att värna om de sociala band som etablerats mellan grupperna och ett sätt att bidra till detta är att utöka antalet träffar. Här bör starkt understrykas att även korta och spontana sammankomster på exempelvis ett ambassadörsmöte, kan vara oerhört betydelsefulla för att främja en positiv utveckling och bidra till ökat förtroende för organisationerna samt öka ambassadörernas trygghet. Respondenterna känner en stor stolthet i att ha lärt känna personer från uniformsyrken och denna stolthet bör stimuleras. På grund av att det finns utomstående som är kritiska till MBU är det oerhört viktigt att stärka ambassadörerna genom ett starkt kontaktnät där deltagarna övertygas om dess långsiktighet. Som tidigare problematiserats är det grundläggande att erbjuda unga personer tillträde till prosociala miljöer med erkänt legitima aktörer såsom myndighetsutövare.

- **Strukturera ambassadörsföreningen så att den innehåller olika sektioner och arbetsområden**

Antalet ambassadörer har de senaste åren ökat avsevärt och detta medför att verksamhetens ansvariga behöver se över föreningens struktur gällande vissa områden. För att säkerställa att delaktighet och ungdomsinflytande är en realitet i ambassadörsföreningen, krävs vissa justeringar. En sådan är att införa olika sektioner där deltagarna ansvarar för särskilda arbetsområden såsom bland annat föreläsningar och rekrytering. Detta kan främja en utveckling där samtliga ges chans att påverka verksamheten och därtill öka deltagarnas förmåga att identifiera sig med den samma. Således gynnas även den oerhört viktiga gemenskapen i MBU. Att arbeta i mindre team innebär att ambassadörerna ges inflytande över och blir delaktiga i arbetsprocessen.

---

9. REFERENSER

Alvesson, Mats & Sköldberg, Kaj (2008) *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Andersson, Pia, Jordan, Tomas (2007) *Fritidsgården – En plats för samhällsbyggande. Reflektioner kring Mixgården i Hammarkullen*. Göteborg: Göteborgs Stad

Anderson, Elijah (1999). *Code of the Street: Decency, Violence and the Moral Life of the Inner City*. New York: W.W. Norton & Company.

Aspers, Patrik (2011) *Etnografiska metoder*. (2:a uppl.) Malmö: Liber AB. Vetenskapsrådet 2002).

Björk, Micael (2013) "Contours of an interaction sequence in rioting: the Gothenburg disturbances of 2009". *Journal of Scandinavian studies in criminology and crime prevention* 14 (1) 2013: 24–42.

Björk, Micael (2012) "Fem punkter om polisen och tillitens flyktiga natur", i Björngren Cuadra, Carin, Fransson, Ola (red.) *Tillit och förtroende : ständiga utmaningar för professioner*, Malmö, Gleerups, 2012.

Björk, Micael (2009) *Gängbekämpning. Om polisinsatser mot organiserad brottslighet*, Gleerup, Malmö.

Björk, Micael (2006) *Ordningmakten i stadens periferi: en studie av polisiära gänginsatser i Göteborg, 2004–2005*, Brutus Östlings bokförlag Symposion, Eslöv.

Bryman, Alan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber ekonomi.

Brå (2011) *Lokala poliser. Hinder och möjligheter med lokala poliskontor*. Rapport 2011: 13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå (2013) *Polisers Samverkan mellan polis och kommun. Brottsförebyggande arbete utifrån överenskommelser*. Rapport 2013: 5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå (2013) *Polisers syn på brottsförebyggande arbete. Uppdraget "Satsningen på fler poliser"*. Rapport 2013: 21. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Colvin, Mark., Cullen, Francis T., & Thomas Vander Ven. (2002) "Coercion, Social Support, and Crime: An Emerging Theoretical Consensus." *Criminology* 40:19–42.

Engdahl, Oskar (2011a) "Vad fungerar? Brottskontrollens förutsättningar och effekter", i Bengt Larsson & Oskar Engdahl red. *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. Malmö: Liber.

Engdahl, Oskar (2011b) "Hur fungerar social kontroll? Kriminologiska och socialpsykologiska perspektiv", i Bengt Larsson & Oskar Engdahl red. *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. Malmö: Liber.

Eriksson, Johan (2013) *Kunskapsöversikt: Insatser för livsstilskriminella och avhoppare*. Producerad med ekonomiska medel från Brottsförebyggande rådet. Stockholm: Stockholms stad.

- Eriksson-Zetterquist, Ulla & Alexander Styhre (2007) "Organisering och intersektionalitet". Malmö. Liber AB.
- Fangen, Katrine (2005) Deltagande observation Stockholm: Liber.
- Flyvbjerg, Bent (2001). Making social science matter: why social inquiry fails and how it can succeed again. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fondén, Charlotta (2007) "Gola aldrig ner någon – Intervjuer med personer som i tonåren misstänkts för brott", i Estrada, Felipe & Flyghed, Janne (Red) (2007) Den svenska ungdomsbrottsligheten. Lund: Studentlitteratur.
- Fransson, Ola (2006) "Om professionalism, förtroende och tillit", i: Fransson, Ola, Fryklund, Björn (red) Migration och professioner i förändring, Malmö University, 2006.
- Heber, Anita (2008) En guide till Trygghetsundersökningar – om brott och trygghet. Göteborg: Tryggare och Mänskligare Göteborg.
- Hirschi, Travis. (1969). Causes of delinquency. Berkeley: University of California Press.
- Lalander, Philip & Johansson, Thomas (2012). Ungdomsgrupper i teori och praktik. 4. uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Lorenc, Theo., Clayton, Stephen., Neary, David., Whitehead, Margaret, Petticrew, Mark., Thomson, Hilary., Renton, Adrian., Cummins, Steven & Sowden, Amanda (2012). "Crime, fear of crime, environment, and mental health and wellbeing: Mapping review of theories and causal pathways". Health & Place, 18 (4), 757–765.
- Luhmann, Niklas (2005). Förtroende. En mekanism för reduktion av social komplexitet. Göteborg: Daidalos.
- Magnusson, Lena (2008) "Invandring och segregation", i Den delade staden, Magnusson Turner, Lena (red). Umeå: Boréa Bokförlag.
- Människan bakom Uniformen (2011) Verksamhetsbeskrivning. Göteborg: Göteborgs Stad.
- Människan bakom Uniformen (2013) Broschyr för personal. Göteborg: Göteborgs Stad
- O'Neill, Lauren (2006) "Gangs", i Different Crimes, Different Criminals. Understanding, Treating and Preventing Criminal Behavior, MacKenzie, Doris, Layton., O'Neill, Lauren., Povitsky, Wendy & Acevedo, Summer (red.). Newark: Anderson/LexisNexis.
- Papachristos, Andrew (2011) "The Coming of a Networked Ciminology?" i Measuring Crime & Criminality: Advances in Criminological Theory, MacDonald, John (red). Transaction Publishers. New Brunswick, New Jersey.
- Paternoster, Raymond & Bachman, Ronet (2001) Explaining Criminals and Crime. Essays in Contemporary Criminological Theory. Oxford: University Press.
- Peterson Abby & Ålund, Aleksandra (2007) "Ungdomar och identitet" i Peterson Abby och Michael Hjerm (red) Etnicitet; perspektiv på samhället. Glerups: Malmö. pp186–194.
- Rikskriminalpolisen (2014) En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället. Stockholm: Rikskriminalpolisen. Dnr: A452.732/2014.
- Ring, Jonas (2007) "Riskfaktorer och brott", i Estrada, Felipe & Flyghed, Janne (Red) (2007) Den svenska ungdomsbrottsligheten. Lund: Studentlitteratur.

Räddningstjänsten Storgöteborg (2012) – Riktad verksamhet mot Social oro och anlagd brand. Vi + Ni = Oss. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg.

Räddningstjänsten Storgöteborg (2014a) Verksamhetsuppföljning 1 januari–31 december 2013. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg.

Räddningstjänsten Storgöteborg (2014b) – Verksamhetsplan 2014. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg.

Räddningstjänsten Storgöteborg (2014c) dokument om Kommunikativt förhållningssätt. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg.

Sahlin, Ingrid (2000). Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen. Lund: Arkiv Förlag.

Silva, Rickard (2014) Människan bakom Uniformen – en kriminologisk analys av ett lokalt förtroendeskapande arbete. Göteborg: Göteborgs Universitet. (Examensarbete för Master i Kriminologi. Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap).

Tyler, Tom R. (2006) Why people obey the law. Princeton: Princeton University Press.

Ungdomsstyrelsen (2007) Ungdomar, fritid och hälsa – En forskningsöversikt om fritidens skydds och riskfaktorer ”, Ungdomsstyrelsens skrifter, 2007:13.

Visser, Mark, Scholte, Marijn & Scheepers, Peer (2013) ”Fear of crime and feelings of unsafety in European Countries: Macro and micro explanations in cross-national perspective”. The Sociological Quarterly 54: 278–301.

Wikström, Per-Olof. H., & Sampson, Robert. J. (2003). ”Social mechanisms of community influences on crime and pathways in criminality” I Lahey. Benjamin. B, Moffitt. Terrie.E, Caspi. Avshalom (Red.) Causes of conduct disorder and juvenile delinquency (pp. 370). New York ; London: Guilford.

Bilaga 1

Etablerade verksamheter/projekt i Göteborg

- Angered: Projektform
- Askim-Frölunda-Högsbo: Projektform
- Östra Göteborg: Befintlig verksamhet
- Lundby: Projektform

Etablerade verksamheter/projekt övriga landet

- Borås: Projektform
- Eslöv: Befintlig verksamhet
- Fosie (Malmö) Projektform
- Helsingborg: Projektform
- Landskorna: Projektform
- Rinkeby-Kista (Stockholm): Projektform

Under uppstart

- Örgryte-Härlanda

Stadsdelar/städer/verksamheter som visat intresse

- Ale kommun
- Botkyrka brandförsvär
- Majorna-Linné
- Linköping
- Örebro/ Vivalla

Bilaga 2

MBU-utbildningens olika tillfällen i stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg

1. Mingel, presentationsövningar och fika med alla behöriga på Radar72.
2. Besök på Ledningscentralen och Securitas vaktbolag på Skånegatan.
3. Brandkunskap samt rökdykning hos räddningstjänsten i Kortedala.
4. Besök hos polisen i Bergsjön/Kortedala.
5. Besök hos Ambulanssjukvården i Gullbergsvass.
6. Besök hos biljettkontrollanterna från Securitas i vagnhallen Gårda.
7. Besök i minneslokalen på Backaplan.
8. Stationsträning hos räddningstjänsten i Kortedala.
9. Iscensatt trafikolycka där ungdomarna deltar som uniformsbärare.
10. Avslutningsmiddag med diplomutdelning på Radar72.

Bilaga 3

Intervjuformulär:

Inledande frågor om utbildningen

- Hur fick du reda på att MBU fanns?
- Vad var det som fick dig att söka till MBU-utbildningen?

Frågor om tiden i ambassadörsföreningen

- Vad fick dig att vilja fortsätta som ambassadör?
- Vilken typ av aktiviteter har du varit involverad i sedan du blev ambassadör?
- Brukar du närvara på ambassadörmötena och vad tycker du i så fall om dessa möten?
- Har du som ambassadör utfört något arbete som du fått betalt för?
- Vad tycker du om att MBU har spridit sig till andra stadsdelar och städer?

Frågor om utomstående personers åsikter angående MBU

- Hur ser dina vänner, som inte är med i MBU, på att du är MBU-ambassadör?
- Har du känt av att andra personer har åsikter om din medverkan i MBU, eller att de har andra generella åsikter om verksamheten?

Frågor om synen på uniformspersonal

- Har din syn på uniformerad personal förändrats sedan du gick med i MBU och ambassadörsföreningen?
- Har du sedan du gick med i ambassadörsföreningen haft någon kontakt med någon av uniformsbärarna eller annan personal som du lärt känna under MBU-utbildningen?
- Anser du dig ha haft nytta av dessa kontakter?

Frågor om framtiden

- Har din delaktighet i MBU påverkat dina framtida planer för arbetslivet?
- Kan du tänka dig att arbeta inom ett uniformsyrke i framtiden?
- Kan du tänka dig att på något sätt vara del av MBU även senare i vuxenlivet?

Övriga frågor

- Vad tycker du är det bästa med att vara MBU-ambassadör?
- Finns det något som är mindre bra eller som du anser kan utvecklas inom ambassadörsföreningen?

Avslutande fråga

- Finns det någonting du vill tillägga innan vi avslutar intervjun?

Kompletterande frågor till de före detta ambassadörerna som är del av denna studie:

- Vad fick dig att sluta som ambassadör?
- Var det ett svårt beslut?
- Har du fortfarande kontakt med uniformspersonal eller annan personal trots att du inte längre är ambassadör?

